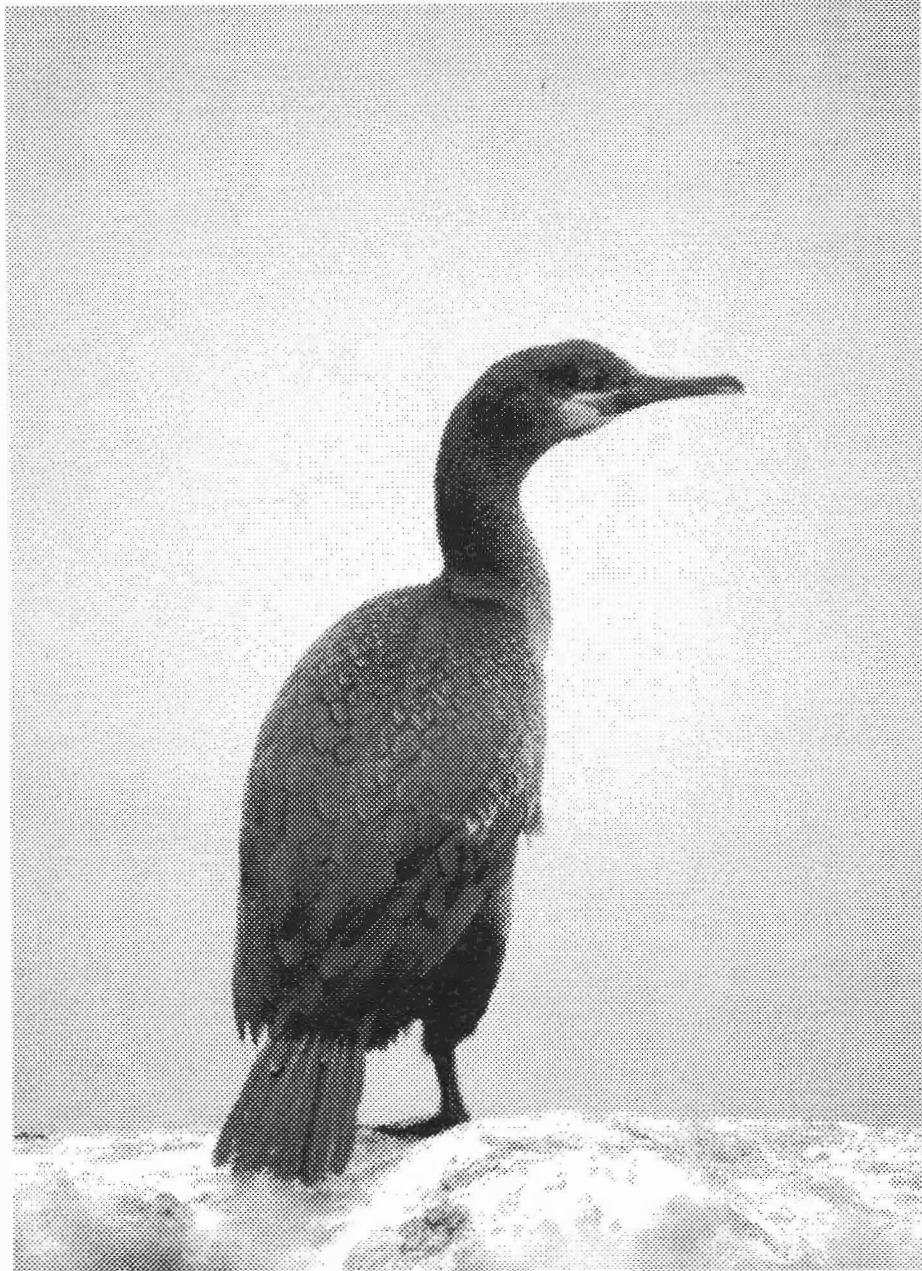

BUSKSKVETTEN

Nr. 2 * 2001 * 17. årgang

TOPPSKARV

REDAKSJONELT:

REDAKTØR: Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier
Epost : jenygard@start.no

OPPLAG: 300
ABONNEMENT: kr.75,- pr. år

Stoff til Buskskvetten sendes fortrinnsvis direkte til redaktøren. Manuskripter bør leveres via epost eller på diskett. Stoff som er skrevet på data behøver ikke å ha ferdig layout. Styret i NOF - Buskerud fungerer som redaksjonsmedarbeidere, og kan brukes som kontaktpersoner

ANNONSEPRISER:

1/1 side kr 500,- for 1 innrykk, kr 2000,- pr år
½ side kr 250,- for 1 innrykk, kr 1000,- pr år
¼ side kr 125,- for 1 innrykk, kr 500,- pr år

NESTE NUMMER AV BUSKSKVETTEN KOMMER CA 15. OKTOBER
FRIST FOR INNSENDING AV STOFF: 1. SEPTEMBER

NOF AVD. BUSKERUDS STYRE 2001

Leder /redaktør :	Jens Erik Nygård	D.O. 1.1.	jenygard@start.no
Nestleder:			
Kasserer:	Terje Bakken	Øvre Eiker 1.1	terje.bakken@sensewave.com
1. styremedlem	Torkild Jensen	D.O. 1.1.	torkild@stud.ntnu.no
2. styremedlem:	Tonny Andersen	D.O. 1.1	tonnyan@online.no
Varamedlem	Erland Tollefsen	D.O. 1.1	ertollef@online.no
Revisor:	Per Øistein Klunderud	Øvre Eiker 1.1.	
Valgkomite:	Anders Hals	Øvre Eiker 1.1.	

KONTINGENT :

Direktemedlemmer senior : kr. 75,- pr. år
junior : kr. 50,- pr. år
støttemedlem : kr. 30,- pr. år (mottar ikke Buskskvetten)
Lokallagskontingent : kr. 70,- pr. betalende medlem registrert 1.10 inneværende

Toppskarven på forsiden er fotografert av Jens Erik Nygård

Innhold

Leder		side 3
Observasjoner på overnattingsplasser for kråker	Steinar Stueflotten og Tore Chr. Michaelsen	side 4
Siste nytt fra Buskerud		side 8
Småstykker		side 9
Sjøfuglregistreringer langs kysten av Buskerud	Torkild Jensen m.fl.	side 10
Eiker ringmerkjingsgruppe 1983 - 2000	Anders Hals	side 16
Vestsiden fuglestasjon, statusrapport 2000	Anders Hals	side 21
En dag på vidda	Helen L. Jacobsen	side 22
Oljeutslippet i Drammensfjorden	Jens Erik Nygård	side 30

Leder :

En rekke hendelser den siste tida får meg til å undres hvor langt vi er kommet i år 2001, når det gjelder miljøvern generelt og fuglevern spesielt.

I Tyrifjorden opplever i vi at allerede vernede områder blir delvis ødelagt av Statens vegvesen! De har hogget vekk buffervegetasjon mellom fylkesvegen og resten av Lamyra naturreservat, som er en del av Ramsarområdet i Nordre Tyrifjorden. Flere trær som blir benyttet av dvergspett er borte. Vegvesenet kan bli anmeldt av et annet statlig organ, Fylkesmannens miljøvern-avdeling!

I samme område har det foregått organisert jakt på andefugler av privatpersoner. Ikke alle respekterer fredningsbestemmelser, tydeligvis.

I Drammensfjorden øker presset på de få gjenværende naturområdene. Det foregår en

debatt om utvidelse av havneområdene i Drammen i media. Hva slags næringsaktivitet som kommer til å regjere området i framtida er usikkert. Containerhavn er nevnt som en mulighet.

Vi ble nylig påminnet hvor sårbare områder er som ligger tett opp til slik virksomhet. En båt som hadde skader fra en grunnstøting ble tauet til reparasjonsdokken i Drammen og leverte der fra seg en solid dose bunkersolje. En liten mengde slapp unna og havnet bl.a. på strendene på Gilhusodden.

Jeg tok en tur rundt det indre fjordområdet to dager etter hendelsen, og kunne fastslå at flere svanepar og noen måker var lettere tilgriset av olje. Forhåpentlig vil disse overleve, takket være varmt vær framover. Så seint på våren er det ikke så mye fugl i på fjorden, hadde det vært 14 dager

tidligere, kunne adskillig flere fugler blitt rammet.

Myndighetene var raskt ute for å legge ut lenser som skulle hindre oljen i å tilgrise båtene i båthavna på Solumstranda. Strendene ved naturreservatet på den andre siden av fjorden fikk derimot ligge i fred. Se bildene på side 30.

På side 9 finner dere gjengitt et leserinnlegg fra lokalavisa som tar til orde for å masseslake trekkfugler for å "redde oss" fra munn- og klovsyken som herjer Storbritannia. Jeg regnet det som en spøk, da jeg satte det inn, men nylig kunne jeg høre i radio at landbruksministeren uttrykte sin bekymring for at trekkfuglene kunne ha brakt med seg sykdommen til en norsk gård.

Vi får håpe at landbruksministeren ikke snakker med forsvarsministeren om saken.

Jens Erik Nygård

Observasjoner på overnattingsplasser for kråker

av Steinar Stueflotten og Tore Chr. Michaelsen

Flere fuglearter tilbringer hele eller deler av livet sitt i flokk. Slike flokker kan bestå av fugler av samme art eller av flere arter som av en eller annen grunn har fordeler av å opptre sammen. Store ansamlinger av fugl finner man både på dagtid og på nattekvist. Fordeler fuglene kan ha ved å holde sammen i flokker, er blant annet større sjanse for å oppdage mulige predatorer, mindre sannsynlighet for å bli tatt dersom en predator angriper, redusert energiforbruk ved at fuglene sitter tett sammen på mikroklimatisk gunstige steder, mulighet for å finne informasjon om gode områder å søke føde i og aerodynamiske fordeler i forbindelse med fugletrekk m.m. Andre forhold som kan føre til at fugler konsentreres innenfor små områder er f.eks. ansamling av føde innenfor et begrenset område (blant annet måsefugl som forfølger en fiskebåt eller kråkefugler ved bossplasser).

Hos kråkefugler finner man samlinger i flokk både på dagtid og om natten. I denne artikkelen beskriver vi noen forhold rundt kråkefuglenes overnattingsplasser i vinterhalvåret fra lokaliteter i Drammensområdet og Ålesund kommune.

Lokalitetene i Drammensområdet og Ålesund

I Drammensområdet samler ca. 2000 kråker og ca. 1200 kaiere seg til felles overnatting i skogholtene på Gilhusodden i Lier kommune innerst i Drammensfjorden (Stueflotten 2000). Gilhusodden ligger delvis i Linnestranda naturreservat. Kråkene og kaiene trekker inn til overnattingsplassen langs tre hovedruter - en opp Drammensfjorden fra Skoger i sør, en ned langs Drammelselva fra Mjøndalen og Hokksund i vest og en fra nord ned Lierdalen. Fuglene kan fly opptil 20-30 km for å komme fram til overnattingsplassen. Kveldstrekket foregår typisk i timen rundt solnedgang, og fuglene mellomander på samlingsplasser inne på Lierstranda eller ute på isen i Drammensfjorden når denne er islagt. I skumringstimen etter solnedgang trekker så fuglene i tette flokker inn til selve overnattingsplassen fra samlingsplassene

utenfor. Der setter de seg under mye lydytring på utvalgte plasser i trærne, men roer seg snart ned og et par timer etter solnedgang er det stille i overnattingskogen. I grålysninga om morgenen forlater fuglene skogholtet igjen og flyr ut til dagområdene sine for å lete etter mat. I februar 2000 flyttet plutselig alle kråkene og kaiene på Gilhusodden overnattingsplassen sin til Gulsbogen i Drammen ca. 7 km unna, trolig sfa menneskelig forstyrrelse. Høsten 2000 var imidlertid alle sammen tilbake på Gilhusodden igjen.

I Ålesund varierer kråkene mellom tre overnattingsplasser (Ålesundskirka, Storhaugen og Olsfjellet) i ytre bydel, avhengig av vær og vind. Også andre faktorer som forstyrrelse fra mennesker og trusler fra predatorer som f.eks. hønsehauk, ser ut til å være viktige faktorer når kråkene velger nattekvist. Rundt 1000 kråker samles hver kveld på en eller to av disse lokalitetene (Michaelsen 2000). Hoveddelen av kråkene kommer fra indre bydel, hvor de på dagtid søker føde ved en bossfylling ca. 13 kilometer fra overnattingsplassen. Kråkene mellomander da på en lokalitet (Bålholmen) ved sentrum av Ålesund, før de trekker videre til overnattingsplassen. Trekket foregår i smal front, hovedsakelig langs strandlinja. De to mest brukte overnattingsplassene er området rundt Ålesundskirka og Storhaugen, som danner et nesten sammenhengende parkområde, bare adskilt av et mindre område med byhusbebyggelse. Som ved Gilhusodden, slår kråkene seg normalt til ro en stund etter solnedgang, men ved den godt opplyste Ålesundskirka kan aktivitet sees også utover natten. En del kråker forlater overnattingsplassen flere timer før soloppgang (så tidlig som kl 0400 i desember) for å beite på lett tilgjengelige matrester (div gatekjøkkenmat og oppgulp fra mennesker) etter nattelivet i byen. Kråkene flyr da langs godt opplyste gater og gjennom søker sentrum i små flokker.

I denne artikkelen skal vi se litt nærmere på

forholdene på selve overnattingsplassen. Hvordan fordeler fuglene seg i trærne, hvor tett sitter de, og forandrer dette mønsteret seg gjennom vinteren?

Beskrivelse av overnattingsplassene

Overnattings-skogen på Gilhusodden danner et sammenhengende skogholt langs stranda innerst i Drammensfjorden. Skogholtet som strekker seg i øst-vest retning, er ca. 500 m langt og 50-150 m bredt. Det består av blandet løvskog dominert av svartor og gråor, med noe osp, lønn, ask og hegg, og med en del lavere Salix-arter (gråselje, grønnpil og mandelpil) i ytterkanten ut mot takrørsbeltet i strandkanten. De sentrale delene av skogen består av storvokste slanke trær som strekker seg opp til over 20 m høyde. Skogen mangler i hovedsak et velutviklet busksjikt.

Kråkene og kaiene bruker ikke hele skogholtet, men setter seg i trærne i den nordvestre og den sørøstre delen. Dette mønsteret synes å være stabilt gjennom det meste av vinteren, men området i NV har i alle fall i perioder vært ubrukt. En mulig årsak til todelingen av overnattingsplassen, kan være at det går en vei inn til et friluftsområde i de midtre og sørvestlige delene av området, og at det her kan forekomme noe ferdsel og forstyrrelse også etter mørkets frembrudd. I nordøst er det boligområder helt inn til skogholtet. Andre forklaringer til denne preferansen kan være at skogstrukturen i de midtre delene av skogen ikke er helt optimale for overnatting. I de områdene der fuglene sitter, er skogen dominert av svartor. Svartor er et tre med store greinvinkler og har derfor et mer horisontalt greinverk enn mange andre trær, noe som trolig gir gunstige sitteplasser. Av 100 registrerte overnattingstrær var hele 59 (59%) svartor og bare 5 gråor. Dette er en høyere andel svartor enn hva som fins i området generelt.

Overnattingsplassen ved Ålesundskirka er en liten kvadratisk kirkegård (ca 1600 m²) beplantet med ask, spisslønn, bøk, lind, en søyle eik og et morelletre. Trærnes høyde varierer fra 8-10 til rundt 15 meter. De høyeste trærne på lokaliteten er lønn og ask. Det er disse to artene som brukes mest som sitteplasser, noe man bla. kan se ut fra de mengder av gulp som akkumuleres under

trærne. Siden trærne er plantet i forbindelse med parkanlegg, er avstanden mellom hvert tre så stor at trærne har fått utviklet brede kroner. Området har ikke noe busksjikt og bakken er kun bevokst med godt trimmet gressmark. Rundt gravstedet er det byhusbebyggelse. Lokaliteten ligger på en av byens høydedrag, og er utsatt for vær og vind. På Storhaugen, like ved, samler kråkene seg i en nordvendt bratt skråning som strekker seg et par hundre meter langs sjøen. I denne skråningen finnes både høye grantrær, buskfuru, platanlønn, rogn, og selje. Alle treartene brukes som sitteplass for kråkene. Området er beskyttet mot vind fra både sørvestlige (ofte med kuling og storm styrke vinterstid) og østlige (ofte kalde) vinder.

Hvordan plasserer fuglene seg i trærne?

Gilhusodden: Fuglene setter seg i trekronene i den øvre halvdel av trærne, men sjelden helt i toppene, og de sitter stort sett bare i det ytre "skallet" av skogen. Dvs. de plasserer seg ikke i de indre delene av skogholtet eller godt inne i greinverket, og de sitter i liten grad over hverandre i flere høyder. Kråkene og kaiene overnatter sammen, ofte i blandet flokk i de samme trærne. Det synes å være flest kråker i de høyeste trærne innerst i overnattingsområdet og flest kaier i de lavere trærne ytterst i området. Dvs. at hovedmengden av kråker sitter 10-15 m over bakken og hovedmengden av kaier 5-10 m over bakken. I de ytre delene med lave trær, tyder sportegn på at enkelte fugler kan sitte så lavt som 2-3 m over bakken.

Ålesundskirka/Storhaugen: Kråkene bruker i hovedsak øvre 3. del eller øvre 4. del av trærne som sitteplass ved Ålesundskirka. I enkelte trær (kun observert i ask) kan kråkene sitte helt øverst i treet, slik at det ikke er grener mellom dem og nattehimmelen. Bred trekroner, med tett greinverk i øvre deler, kan nok forklare noe om hvorfor kråkene fordeler seg slik. Som ved Gilhusodden ser det heller ikke her ut til at kråkene sitter i flere lag ovenfor hverandre, men at de sitter konsentrert i «nokså» lik høyde. I skråningen ved Storhaugen er plasseringen mer variabel. I de lave rogn, selje og lønnetrærne, kan kråkene sitte bare 2-4 meter over bakken. Også de høye grantrærne brukes som sitteplass, men det ser ut til at løvtrærne likevel foretrekkes av kråkene. En

forskjell mellom Ålesundskirka og Storhaugen, som bør kommenteres, er at det ved Ålesundskirka er mye ferdsel, mens det i området hvor kråkene sitter ved Storhaugen ikke er ferdsel om natten. Sammen med kråkene bruker også endel hegrer trærne ved Storhaugen som nattekvist.

Foto : Jens Erik Nygård

Vi har forsøkt å kartlegge hvor tett fuglene sitter i overnattingstrærne og hvordan eventuelt dette varierer med værforholdene. Det er imidlertid ikke lett å måle avstander mellom enkeltfugler som sitter tett oppe i trærne i mørket, når dette må skje med kikkert i god avstand for ikke å forstyrre fuglene. Ved å benytte en kråkelengde som måleenhet, noe som tilsvarer ca. 0,5 m, har det likevel vært mulig å anslå en grov fordeling av naboavstander mellom enkeltindivider. Opptelling av ca. 200 slike naboavstander på Gilhusodden 02.02.01, ga følgende grovt anslåtte fordeling: i underkant av 1/3 av fuglene satt nærmere hverandre enn 0,5 m, ca. 1/3 satt med avstander 0,5-1,0 m og ca. 1/3 med avstander >1,0 m. Også i Ålesund sitter de fleste kråkene en meter eller mindre fra hverandre. Det har imidlertid ikke vært mulig å gjøre slike tellinger så nøyaktig at vi har kunnet påvise noen forandringer i mønsteret gjennom vinteren. Heller ikke ved direkte observasjon har det vært mulig å se forskjeller i tetthet mellom kalde og milde perioder.

Observasjoner av sportegn

På Gilhusodden er en del gulp og ekskrementrester blitt undersøkt på bakken under trærne. Mange av disse inneholdt rester av korn, noe som tyder på at mange av kråkene søker næring ute i jordbruksområdene om dagen. Kun få gulp inneholdt plast o.l. Som en kontrast til dette, inneholdt gulp etter kråkene i Ålesund nesten utelukkende rester etter menneskers forbruk, som f.eks. plast og papir. Også endel marine (litorale) småsnegl, skallrester etter skjell og fisk ble funnet i gulpet.

På skogbunnen ute på Gilhusodden ble det den 10.02.01 på 3 dager gammel nysnø, funnet rester av 2 kråker som etter sporene å dømme, tydeligvis var blitt spist av rev. Mye revespor i området tyder på at reven regelmessig gjennom søker skogen på jakt etter døde kråker som er falt ned

fra nattekvisten? Den 03.03.01 ble det på noen dager gammel nysnø, funnet en hel, urørt kaie og rester etter en kråke. Så overnatningsplassen krever nok sine ofre gjennom en lang vinter, men neppe mer enn et par prosent av totalt antall fugler.

Diskusjon

Det er mest nærliggende å tro at minsteavstanden mellom fugler har med bevegelsesfrihet å gjøre, dvs. at fuglene har mulighet til raskt å ta til vingene og fly ut fra overnattingstrærne uten å bli hindret av nabofuglene. Her kan kanskje rangorden og aggresjon i kråkeflokkene begrense «ønsket» om nærhet mellom individer. Med typiske naboavstander på ca. 1 m er det også lite sannsynlig at fuglene samler seg i overnattingstrærne for å holde varmen ved å sitte tett sammen i kalde perioder. At overnattingstrærne kan by på mikroklimatisk gunstige forhold, er en annen sak. Den eneste forskjellen som er notert mellom milde og kalde perioder (+5,5°C den 14.12.00 og -10,5°C den

02.02.01), er at det i sterk kulde ser ut til å være færre kråker som sitter nær toppene i de høyeste trærne ved Gilhusodden.

Både ved overnattingsplassen på Gilhusodden og overnattingsplassene i Ålesund har vi funnet stor variasjon i hvor høyt over bakken kråkene velger å sitte. Noe av forklaringen på hvorfor kråkene sitter som de gjør i trærne, kan nok ligge i trærnes form. Blant annet ved Ålesundskirka ville ikke nedre deler av trærne kunne brukes av kråkene p.g.a. manglende greinverk. Hadde trærne hatt egnede sitteplasser i nedre deler, er det likevel mindre trolig at kråkene ville benyttet disse på grunn av stress fra folk og hunder som ferdes i området. Hunder kan stresse kråker som sitter ganske høyt over bakken (noe man merker på varsling og korte forflytninger når slike hendelser inntreffer). Forholdene er annerledes for kråkene i skråningen ved Storhaugen. Her sitter en stor del av kråkene lavt over bakken, til tross for muligheten til å velge høyere sitteplasser i grantrær. Kanskje er gran mindre gunstig som sitteplass. Som beskyttelse for vind/nedbør, kan man tenke seg at gran var et egnet tre. På den annen side vil kanskje det forholdet at gran er tettere og mindre oversiktlig, redusere kråkenes

Foto : Jens Erik Nygård

sjanse til å oppdage farer og mulighet for flukt ved akutt fare fra f.eks. en hønsehauk. En annen mulighet for at kråkene ikke ser ut til å velge de aktuelle grantrærne ved Storhaugen, kan være stress fra de langt større hegrene som også bruker disse som overnattingsplass. På Gilhusodden fins ingen bartrær. Smedshaug og Arestøl (1998) oppgir på sin side at kråka i Norge nesten alltid overnatter i tette bartrær.

En sannsynlig forklaring på at kråkene velger å sitte i et ytre "skall" i trekronene og ikke tett sammen over hverandre inne i selve greinverket, kan være at fuglene i løpet av natta legger igjen store mengder ekskrementer og gulp på bakken under trærne og nederst på greinverket og på stammene til overnattingstrærne. Det er neppe noen som frivillig vil sette seg på en så utsatt plass rett under en flokk med skitende kråker.

Som nevnt ovenfor, forlater en del kråker overnattingsplassen ved Ålesundskirka flere timer før det blir lyst, for å drive fødesøk i bygatene etter at restauranter og utesteder stenger. Dette er nok mulig først og fremst fordi kråkene har en overnattingsplass som gir oversikt over aktiviteten i forbindelse med byens natteliv (fra Ålesundskirka har kråkene god oversikt over aktivitet i bygatene). Godt opplyst bymiljø fra overnattingsplassen til de aktuelle områdene hvor kråkene søker føde muliggjør dette. Overnattingsplasser utenfor selve bykjernen ville ikke kunne utnytte denne muligheten for forlengelse av døgnet og tilhørende inntak av fettrik kost, som f.eks. på Gilhusodden og ved den lite brukte overnattingsplassen på Olsfjellet i Ålesund.

Litteratur

Michaelsen, T. C. 2000. Kråkene i Ålesund - Antall individer, trekkruter og overnattingsplasser. Rallus 29: 7-14.

Smedshaug, Ch.A. og Arestøl, E. 1998. Fellesovernatting hos kråkefugler. I: Sandvik, J. (red.): Kråkefuglene – en del av naturens mangfold, s.23. NOF, Klæbu.

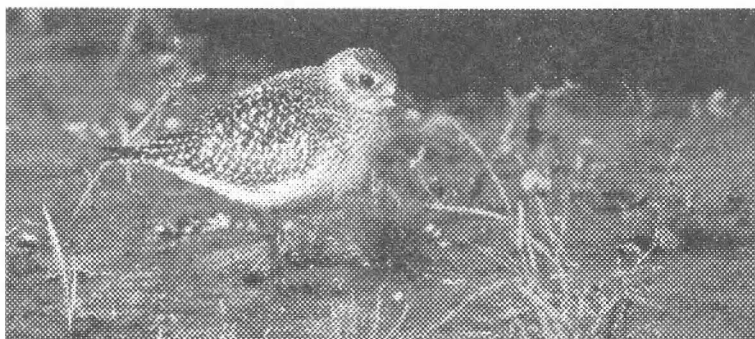
Stueflotten, S. 2000. Kveldstrekk og fellesovernattingsplass for kråker og kaier i Drammensområdet. Buskskvetten 16: 28-36.

Siste nytt fra Buskerud

Observasjonene er hentet direkte fra NOF Buskeruds Siste nytt. Adressen på nettet er : <http://home.no.net/nofbu>. Observatører

oppfordres til selv å gå inn og legge inn sine observasjoner. De trykkes med forbehold om godkjenning av LRSK. Nyeste observasjoner er nevnt først.

Art	Dato	Antall	Sted (Kommune)
Stjertand <i>Anas acuta</i>	26/05 '01	1 hann	Metubba (Gol)
Jordugle <i>Asio flammeus</i>	26/05 '01	1	Oset (Gol)
Bergand <i>Aythya marila</i>	25/05 '01	1 par	Lyseren (Gol)
Svømmesnipe <i>Phalaropus lobatus</i>	25/05 '01	1	Metubba (Gol)
Gjøk <i>Cuculus canorus</i>	25/05 '01	1	Høghaug ved v. Bjonevann (Ringerike)
Bergand <i>Aythya marila</i>	21/05 '01 - 22/05 '01	4	Karlsru dtangen, Tyrifjorden (Ringerike)
Rødstilk <i>Tringa totanus</i>	22/05 '01	44	Linnesstranda (Lier)
Kvinand <i>Bucephala clangula</i>	21/05 '01	ca. 95	Karlsru dtangen, Tyrifjorden (Ringerike)
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	18/05 '01	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Myrhauk <i>Circus cyaneus</i>	18/05 '01	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	18/05 '01	ca. 40	Nord-Lid (Rollag)
Gulerle <i>Motacilla flava</i>	16/05 '01	2	Nord-Lid (Rollag)
Svartrødstjert <i>Phoenicurus ochruros</i>	06/05 '01	1	Svendsrudvika (Hole)
Storlom <i>Gavia arctica</i>	02/05 '01	3	Tyrifjorden (Hole)
Sivhauk <i>Circus aeruginosus</i>	28/04 '01	1	Linnesstranda (Lier)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	28/04 '01	1	Klokke stua (Hurum)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	27/04 '01	3	Høghaug ved v. Bjonevann (Ringerike)
Stjertand <i>Anas acuta</i>	23/04 '01	1	Nordfjorden, Tyrifjorden (Ringerike)
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	23/04 '01	1	Røssholmstranda (Ringerike)
Heilo <i>Pluvialis apricaria</i>	22/04 '01	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Kortnebbgås <i>Anser brachyrhynchus</i>	20/04 '01	4500	Karlsru dtangen (Ringerike)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	18/04 '01	1	Herredshuset, Rollag sentrum (Rollag)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	18/04 '01	2	Gomnes (Hole)
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	18/04 '01	1	Selte (Hole)
Kjernebiter <i>C. coccothraustes</i>	16/04 '01	2	KLokke stua (Hurum)
Stjertand <i>Anas acuta</i>	12/04 '01	1	Drammenselva (Drammen)
Skjeand <i>Anas clypeata</i>	10/04 '01	2	Linnesstranda (Lier)
Kornkråke <i>Corvus frugilegus</i>	10/04 '01	1	Linnesstranda (Lier)
Låvesvale <i>Hirundo rustica</i>	05/04 '01 - 07/04 '01	3	Drammen (Drammen)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	04/04 '01	1	Klokke stua (Hurum)
Trelerke <i>Lullula arborea</i>	03/04 '01	1	Fiskumvannet (Øvre Eiker)
Ringtrost <i>Turdus torquatus</i>	03/04 '01	9	Røyse (Hole)
Duetrost <i>Turdus viscivorus</i>	03/04 '01	1	Røyse (Hole)
Lappfiskand <i>Mergus albellus</i>	14/03 '01 - 24/03 '01	1	Nesbyen (Nes)
Polarmåke <i>Larus hyperboreus</i>	24/03 '01	1	Mjøndalen (Nedre Eiker)
Lomvi <i>Uria aalge</i>	05/03 '01 - 19/03 '01	11-17	Nordfjorden (Ringerike)
Hvitryggspett <i>Dendrocopos leucotos</i>	18/03 '01	1	Skajem (Nore Og Uvdal)
Grønlandsmåke <i>Larus glaucooides</i>	17/03 '01	1	Linnesstranda (Lier)
Dvergspett <i>Dendrocopos minor</i>	10/03 '01	1	MIF-hytta (Øvre Eiker)
Sangsvane <i>Cygnus cygnus</i>	04/03 '01	3	Bjonvikelva (Ringerike)
Skjærpiplerke <i>Anthus petrosus</i>	23/02 '01	1	Tofte (Hurum)

Heilo i vinterdrakt
Foto: Jens Erik Nygård

Småstykker

Trekkfuglene kommer !

Følgende leserinnlegg er gjengitt fra Drammens Tidende mandag 9. april i år.

“Nå som regjering og storting har nedlagt en stor del av ulvestammen, og dermed oppfylt sine forpliktelser overfor sauebøndene, ser jeg det som min plikt å rette søkelyset mot en ny og skremmende fare; nemlig trekkfuglenes rolle som smittespredere av munn- og klovsyke. Vi vet jo alle at disse tilsynelatende uskyldige små fjærkre ikke flyr direkte fra Afrika, Østen eller hvor de nå enn holder til om vinteren. Nei, de mellomlander i land som allerede har måttet munn- og klovsyke på sine besetninger. Det sier seg selv at trekkfuglene vil innta sin føde på landsbygda og da gjerne rundt bondegårder med dyrehold, og at en stor prosent av trekkfuglene vil bli vertsdyr og smittespredere, infisert med munn- og klovsyke.

Myndighetene har hittil vist en beundringsverdig fasthet når det gjelder å beskytte de norske besetninger mot så vel rovdyr som sykdom, men hvorfor er ingen forholdsregler tatt når det gjelder trekkfuglene? De har jo tross alt ingen verdi. Vi har da nok småfugl som aldri forlater landet, f.eks. kjøttmeis og dompap. Ingen arbeidsplasser trues ved avlivning av noen tusen småfugl, tvert i mot. Nå må politikerne komme på banen. Hver dag sitter tusenvis av vernepliktige soldater med hendene i fanget. La disse legge ut giftåte, gjerne i samarbeid med statlige jegere. Send bevæpnede helikoptere og jagerfly opp i luftrommet. Trekkfuglene kommer, men ikke én skal lande

Ringgjess på trekk. Foto : Jens Erik Nygård

på norsk jord. Vi må stå sammen som ett folk, for å beskytte det gode kjøtt mot utenlandsk smitte.

Svenn Jakobsen, bonde

Hobby på heltid ?

Søgne videregående skole i Vest-Agder melder at de tilbyr studieretning Taksidermist for elever som har grunnkurs i formgivingsfag. Elevene lærer å utstoppe fugler og dyr, og pensumet inneholder også anatomi, artskunnskap, økologi, fotografering og utstillingsteknikk. De drar på turer og ekskursjoner for å samle f. n. naturmaterialer, tegne og fotografere og de besøker museer og privatpraktiserende taksidermister. Elever med annen bakgrunn enn formgivingsfag kan bli tatt opp, under spesielle forutsetning. Nærmere informasjon fåes ved henvendelse til skolen, tlf. 38 16 65 66.

Følgende lyriske betraktninger ble lest opp på Buskerudsendinga i radio 12.6.1990. De er skrevet av Gunnar Beggerud og sendt inn av Frank T. Brandbu.

Først nå er det sommer !

Dere kom seint i år, men nå er dere her, avkom av tidligere års leietakere. Ja, jeg har disse gamle takene, med buet stein, og der går det an for en tårnseiler å bo. Dere er færre i år, bare 5 par leier her nå, men dere er som dere pleier, yre og livsglade. Spesielt mot kveld. Da henter dere visst frender fra lignende tak. Så blir det formasjonsflyving, det hviner i vinger og dere skriker i yr glede.

Srrriii! Lyder det, i sugende svinger, i slakke stup, og rett til himmels på ny. Under steinen svarer det, fra en som ruger, eller varmer unger. Jo, takene er kleine, jeg vet det, men leien er betalt, så vi holder på det gamle, jeg vil ikke si dere opp med nymotens stas. Ja, leie! Alt dere betaler av insektjakt, av klippende vinger mot sein sommerhimmel, av yre gledesskrik, av småpludring under stein når det går mot natt. Nei, den gamle steinen beholder vi.

Sjøfuglregistreringer langs kysten av Buskerud 1999

av Torkild Jensen, Erland T. Tollefsen,
Geir S. Andersen og Morten Bergan

Forord

Siden 1974 har det foregått regelmessige tellinger av hekkende sjøfugl i indre og midtre deler av Oslofjorden. Disse tellingene har inkludert samtlige sjøfuglkolonier i Buskerud. Frem til 1999 hadde Geir Andersen og Morten Bergan ansvaret for disse tellingene. I løpet av dette året overtok Norsk Ornitologisk Forening (NOF) avd. Buskerud ansvaret for tellingene i koloniene som ligger ved Breidangen – utenfor Hurumlandet. For tiden er det Killingen Fuglestasjon (som er underlagt NOF avd. Buskerud) som har ansvaret for å utføre disse tellingene.

Denne rapporten oppsummerer resultatene av tellingene i Breidangendelen av Buskerud i 1999, som ble gjennomført under ansvar av Andersen og Bergan, samtidig som tellemannskapet til NOF avd. Buskerud ble opplært i metodikken. Rapporten er utarbeidet av Killingen Fuglestasjon.

Områdebeskrivelse

Denne rapporten omfatter tellinger som er gjennomført i kystområdene langs Buskeruds del av Breidangen, det store bassenget innerst i Ytre Oslofjord. Totalt er åtte lokaliteter undersøkt.

Metodikk

Årets tellinger ble gjennomført etter de samme metoder og prinsipper som tidligere. Lokalitetene beskrevet i rapporten ble inventert 22.05.1999. I store kolonier går to tellere i land og teller antall reir med egg og/eller unger. Gjennomsnittet av de to tellernes sum blir brukt. Avviket de to tellerne imellom er normalt omkring 5%. I mindre kolonier (under 100 par) går ofte bare en teller i land, da nøyaktigheten ved telling i små kolonier er stor. I svært små eller oversiktlige kolonier (f.eks. i bergvegger og skråninger) teller vi rugende fugler fra båt. I store stormåkekolonier

teller tellerne ver sine, avgrensede områder av kolonien. Den artsvisse fordelingen av gråmåke, sildemåke og svartbak i stormåkekolonier blir ofte estimert etter observasjoner fra sjøen.

De heldekkende tellingene er lagt til omkring 20.05., i tida rett før klekkingen starter for fullt i hettemåke- og gråmåkekoloniene. På den måte gjør vi svært liten skade når vi beveger oss i koloniområdet.

En ulempe ved den valgte telledatoen er at vi ikke får med oss par som allerede har mislyktes med hekkingen, eller som allerede har klekket (ender og gjess).

En annen ulempe er at vi ikke får med oss par som ennå ikke har lagt egg, dvs. storparten av makrellternebestanden, en vesentlig del av fiskemåke bestanden og en mindre del av sildemåkebestanden.

Metoden som er brukt, er et kompromiss mellom kravet til nøyaktighet, budsjetter og ønsket om å forstyrre sjøfuglene minst mulig.

Foruten å gjøre rene reirtellinger i mai, talte vi også alle klekte kull av kanadagås, grågås og ærfugl. Klekte kull er i tabellene henført til nærmeste navnsatte lokalitet, eksakt hekkeplass er som regel ikke kjent.

Vi talte også antallet voksne individer av gravand og siland. Resultatene av disse tellingene er ikke gjengitt i tabellene, men omtalt under disse to artene i artsavsnittet.

I tabellene er det brukt forkortelser for artsnavnene, forklaringen på disse er å lese i artsgjennomgangen.

Tellingene ble utført av Morten Bergan, Geir Sverre Andersen, Tonny Andersen og Erland T.

Tollefsen. De to sistnevnte var under opplæring, og skal senere overta tellingsansvaret i dette området

Resultater

Tabell 1 viser en lokalitetsvis oversikt over

hekkende sjøfugl funnet i området i 1999. Tabellen viser at det totalt ble registrert 1123 individer hekkende sjøfugl i Buskerud i 1999. Dette er den høyeste årstotalen for området gjennom tidene. Tabell 2 gir en samlet artsvis oversikt over samtlige år med registreringer i området.

Tabell 1. Resultater av sjøfugltellingene i 1999. Forkortelser: Kg-kanadagås, Ga-gravand, Æf-arfugl, Sil-siland, Tj-tjeld, Fm-fiskemåke, Gm-gråmåke, Sm-sildemåke og Sb-svartbak. Kommentarer angir antall observerte individer utenom hekketellingene. For siland og gravand er kun registrerte individer tatt med total.

Art		Total	Kg	Ga	Æf	Sil	Tj	Fm	Gm	Sm	Sb	Kommentar
Tofte	Hurum	13			13							13Æf(xx)
Ertsviksjøer	Hurum	110			31		3	7	47	20	2	8Æf(xx), (1Tj?), (1Kns)
Mølen	Hurum	257			16		4	67	143	25	2	14Æf(xx)
Ramvikholmen	Hurum	41			14		2	3	22			2Æf(xx)
Saltsjøer	Hurum	14					1		12		1	
Saltstein	Hurum	29			8		1	15	5			7Æf(xx), (1Kns)
Tofteholmen	Hurum	228	1		19		7	26	167	8		12Æf(xx), 1Kg(x), (1Tj?)
Vealøs	Hurum	373	2		15		5	6	60	285		2Kg(1+,4), 3Æf(xx), (1Hg)
Total Breidangen		1123	3	9	116	49	23	124	456	338	5	Ga, Sil = individer

Tabell 2. Samlede resultater av sjøfugltellingene i Buskeruds del av Oslofjorden 1951-1999. Forkortelser: IO-indre Oslofjord, B-Breidangen, Hm-hettemåke, Fm-fiskemåke, Gm-gråmåke, Sm-sildemåke, Sb-svartbak, Mt-makrellterne, Rt-rødstilk, Tj-tjeld, St-stokkand, Ta-topppand, Æf-ærfugl, Kg-kanadagås, Gg-grågås, Ks-knoppsvane.

År	Hm		Fm		Gm		Sm		Sb		Mt		Rt		Tj		St		Ta		Æf		Kg		Gg		Ks		Total	
	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B	IO	B
1951	1																												1	
1974	327	1	5	83	1			39			69	5	2	7	2														413	128
1975																													0	0
1976	412		57		19						72	2	5	2						1								570	0	
1977																												0	0	
1978																												0	0	
1979																												0	0	
198	11	16	77	237	32	17	3	113		1	6	43			1	1	5				1	2						136	430	
1981	1431	6	87	275	46	6	1	81			84	3			5	7	3			2		1	3					1660	381	
1982	1353	15	65	223	12	112	3	84	1	1	31	24			9	1	4			1		4	1					1483	461	
1983	41		47		123			11		1	23		2		8													256	0	
1984	426		5		143			18		1	24		1		9		1		1		1		1					631	0	
1985	498		51		191			19		3	27		1		1		1		2		1				1			796	0	
1986	739		53		227			26		4	23				9		6		2		6		1		1			1097	0	
1987	84	96	5	213	283	228	22	119	4	4	7	25	1		8	12	3	1			13	14	1		1			432	712	
1988	665	43	68	226	358	313	27	176	1	6	56	19			1	12	3				1	64	4		1			1185	859	
1989	37	24	57	189	317	277	24	158	1	6	21	7	2		13	16	1		1		12	78	2					488	755	
199																													0	0
1991																													0	0
1992																													0	0
1993																													0	0
1994												62																	62	0
1995	761		67	99	462	395	68	231	15	1	11	1			15	12	5	1			35	83	2	4	5	1		1	1446	829
1996											66	1																1	66	2
1997	66		89	113	539	519	126	115	23	15	23	3			16	12	5				48	83	6	1	4	2	1	957	863	
1998																													0	0
1999	274		79	124	539	456	14	338	24	5	14				13	23	1				75	116	1	3	6	1		1041	1065	

Lokalitetsomtaler

Tofte

En art ble funnet hekkende i lokaliteten i år, ærfugl (13 par).

Ertsvikskjær

6 hekkende sjøfuglarter ble påvist i lokaliteten, med gråmåke og ærfugl som de mest tallrike.

Mølen

6 hekkende sjøfuglarter ble påvist i lokaliteten, med gråmåke og fiskemåke som de mest tallrike.

Ramvikholmene

4 hekkende sjøfuglarter ble påvist i lokaliteten, med gråmåke og ærfugl som de mest tallrike.

Saltskjær

3 sjøfuglarter ble påvist hekkende i lokaliteten. Gråmåke var den eneste som forekom i noe antall (12 par), mens ett par av svartbak og tjeld hekket i tillegg.

Saltstein

4 sjøfuglarter hekket i 1999. Fiskemåke (15 par) og ærfugl (8 par) var de mest tallrike artene.

Tofteholmen

Gråmåke (167 par) dominerte på Tofteholmen i 1999. Totalt hekket seks ulike sjøfuglarter på øya.

Vealøs

Med 373 hekkende par var Vealøs den klart største sjøfuglkolonien i området i 1999. 6 sjøfuglarter ble påvist hekkende i, og sildemåke (285 par) var den klart mest tallrike.

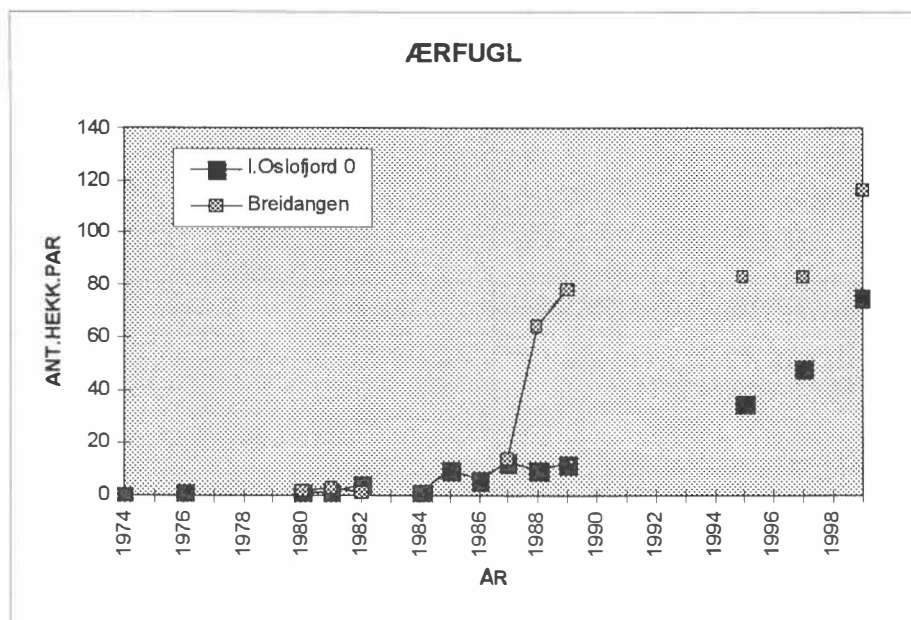
Artsomtaler

Kanadagås

Tre par ble funnet hekkende i 1999. Dette er en økning fra 1997, men toppåret er fremdeles 1995 (4 par). Det synes som om kanadagåsa er blitt et fast innslag i sjøfuglkoloniene langs Breidangen.

Ærfugl

Ærfuglbestanden i området har vært i sterkt vekst gjennom hele undersøkelsesperioden. 1999 ble et nytt toppår med 116 hekkende par. Ertsvikskjær har den største bestanden, med 31 par. Ellers er de hekkende parene spredt jevnt utover koloniene. Figur X viser utviklingen av ærfuglbestanden i området siden 1951.

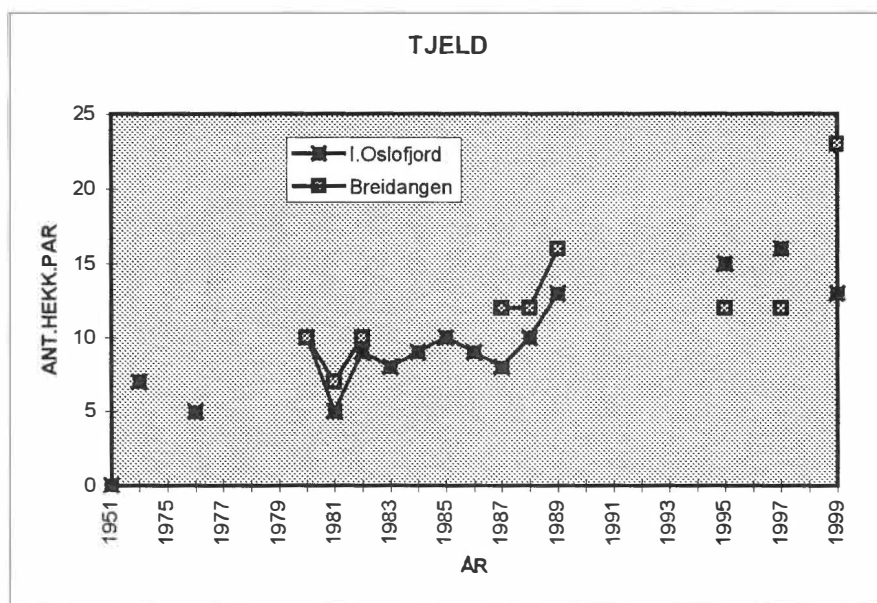
Figur 1. utviklingen i ærfuglbestanden i Breidangen 1951-1999 (rosa linje). Blå linje viser bestandsutviklingen for kolonier i Buskeruds del av Indre Oslofjord for sammenligning.

Siland

Denne arten er vanskelig å overvåke i denne tellingen, da arten gjerne hekker sent og reirene kan være vanskelig å finne. Ingen par ble funnet hekkende i 1999, og ingen individer ble sett under tellingene.

Tjeld

1999 ble et toppår for tjelden i Breidangen. 23 par ble funnet hekkende. Den forrige "bestenoteringen" er fra 1989, da 16 par ble funnet hekkende. Det er ingen tydelig trend i materialet hva angår tjeld, men 1999 skiller seg klart ut fra tidligere år. Figur X viser utviklingen av tjeldbestanden i området siden 1951.

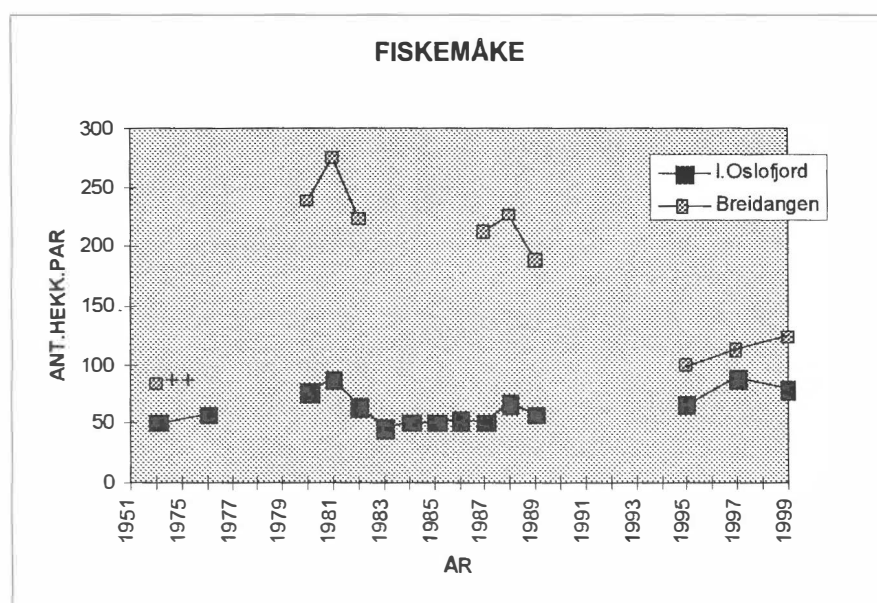

Figur 2. Utviklingen i tjeldbestanden i Breidangen 1951-1999 (rosa linje). Blå linje viser bestandsutviklingen for kolonier i Buskeruds del av Indre Oslofjord for sammenligning.

Fiskemåke

Antallet hekkende fiskemåker i Breidangen var generelt mye høyere i 1980-årene enn i 1990-årene. Likevel representerte 1999-sesongen en liten optur for fiskemåka. 124 par er det høyeste

antallet hekkende fiskemåker som er registrert i 1990-årene. Mølen har den klart største fiskemåkekolonien, med 67 par (54% av totalbestanden). Figur X viser utviklingen av fiskemåkebestanden i området siden 1951.

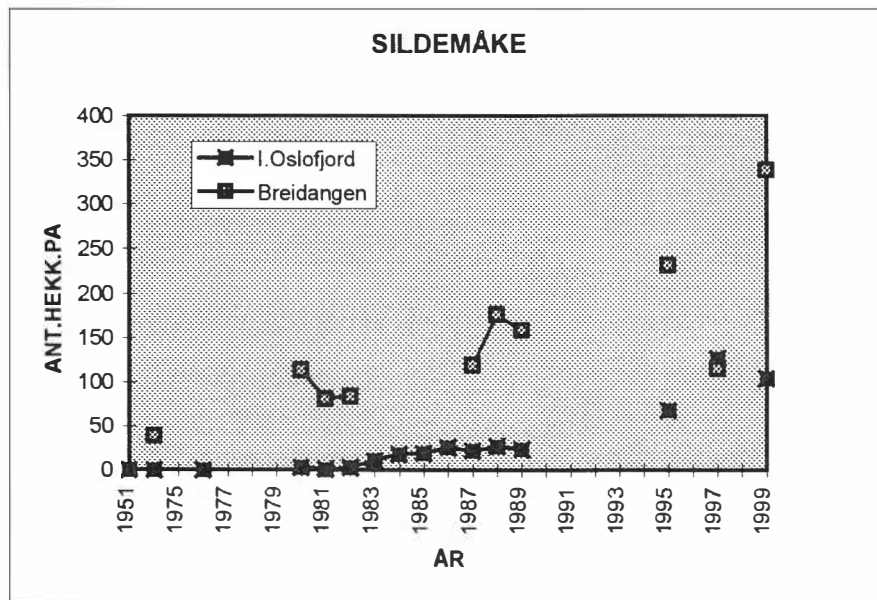
Figur 3. utviklingen i fiskemåkebestanden i Breidangen 1951-1999 (rosa linje). Blå linje viser bestandsutviklingen for kolonier i Buskeruds del av Indre Oslofjord for sammenligning.

Gråmåke

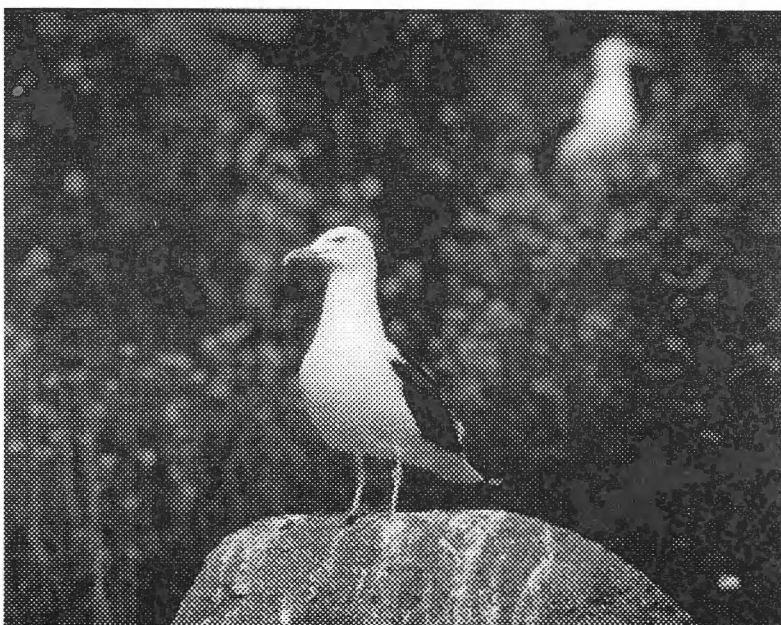
1999 ble et godt år for gråmåka i Breidangen, med hele 456 hekkende par. Dette er det nest høyeste registrerte antallet gråmåker. Det høyeste antallet er fra 1997 (519 par). Det ser ut til at gråmåkebestanden i området er i sterk vekst. Tofteholmen og Mølen har de største koloniene, med rundt 150 hekkende par hver.

Sildemåke

Den største økningen opplevde sildemåka i 1999. Hele 338 par hekket, over 100 mer enn den forrige rekorden fra 1995. Størstedelen av økningen er fra Vealøs, der 285 par hekket dette året. Sildemåkebestanden har vært i vekst i undersøkelsesperioden, men trenden har vært noe uklar. Toppåret 1999 var derfor uventet. Figur X viser utviklingen av sildemåkebestanden i området siden 1951.

Figur 4. utviklingen i sildemåkebestanden i Breidangen 1951-1999 (rosa linje). Blå linje viser bestandsutviklingen for kolonier i Buskeruds del av Indre Oslofjord for sammenligning.

Sildemåke på Tofte. Foto : Jens Erik

Svartbak

Fem svartbakpar hekket i området i 1999. Dette er et svakt tallet siden 1987. Samtlige par hekket på de indre koloniene (nærmest Hurumlandet). Arten har variert i antall fra 1-15 par i undersøkelsesperioden, uten noen klare trender. Dette står i kontrast til bestanden i Indre Oslofjord, der det har blitt registrert en klar vekst siden slutten av 1980-årene.

Makrellterne

For første gang siden undersøkelsene startet ble det ikke påvist hekkende makrellterne i

Breidangen. Dette passer (dessverre) relativt godt inn i den synkende trenden arten har vist i området siden 1980-årene. Trenden er tydelig i figur 5.

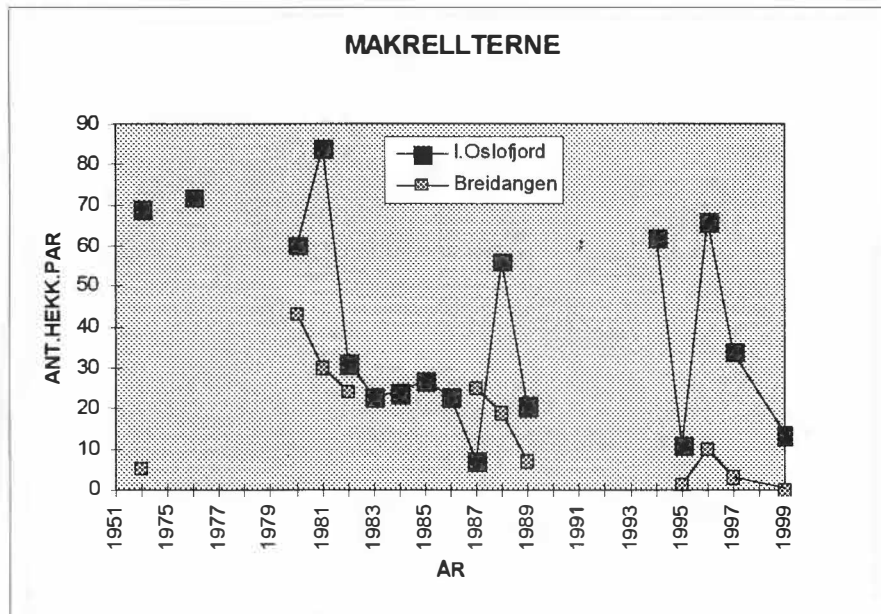

Fig. 5. utviklingen i makrellternebestanden i Breidangen 1951-1999 (rosa linje). Blå linje viser bestandsutviklingen for kolonier i Buskeruds del av Indre Oslofjord for sammenligning.

Makrellternereir i Oslofjorden. Foto : Jens Erik Nygård

Eiker Ringmerkingsgruppe 1983 – 2000

av Anders Hals

Generelt

Eiker Ringmerkingsgruppe har i praksis bestått siden 1983 da de første spede initiativ i retning av å ringmerke stokkender og fiskemåker ble gjort. Siden er det ikke merket så mye av disse artene, men en ikke ubetydelig mengde av mye annet. Det følgende er en oppsummering gjennom alle disse årene kombinert med oversikten for foregående år. Tabellen taler egentlig for seg sjøl. Helt bakerst er det tatt inn en landsoversikt for gjenfunn og kontroller, og som man ser – virksomheten er så avgjort internasjonal. Alt i alt er det loggført ca. 1.770 dager. Dette kan være alt fra et par reir som er sjekket eller et nett som har stått oppe en times tid til fangst fra demring til skumring og vel så det. I perioden mai-juli blir det lange dager....

2000 startet meget alvorlig på det familiære, medisinske plan. Siden skulle det faktisk vise seg å bli riktig bra - på alle måter, og aldri før har så mange arter vært representert i statistikken ved årsslutt. Det samlede merketallet var heller ikke verst sett ut fra at flere arter sviktet kapitalt, dels fordi de aldri dukket opp i normale antall vår eller høst, og dels fordi et par arter ikke ble fulgt skikkelig opp i hekkesesongen.

Alt i alt ble det ringmerket 2.714 fugler av 60 arter. Av disse ble 334 ringmerket som reirunger (50-60% av et normalår). Av godbiter nevnes ei rugde, ei ringdue, ei skogsnipe, to dvergspetter, fem voksne vendehals, en kjernebiter, en gulsanger, ei sanglerke, to blåstruper og en varsler m.m.

Det ble fire nye merkearter – en tretåspett og ei lavskrike fanget i samme nett med en times mellomrom, ei ”forstyrret” røy og – utrolig nok midt ute på ”kønnbygda” - en ung lomvi, som krasj-landet i stubbåkeren 5/11 ute av stand til komme seg på vingene ved egen hjelp. Den fikk ring og ble siden sluppet med fri bane ut til Drammenselva og det åpne havet

Volummessig er det også noen arter som fremhever seg, således bl.a. 101 munk, 157 gulspurv, 389 bokfink, 219 bjørkefink og 469 grønnfink. Andre - som utmerket seg negativt, var gråsisik (9 ex.), grønnsisik (68 ex.) og blåmeis (68 ex. ringmerket som voksne). Svikten i kassemerkingene er så vidt berørt. Alt i alt ble det kun merket 239 meiser og svart-hvit'er som reirunger (40 blå-, 17 svart- og 91 kjøttmeis, samt 91 svart-hvit'er). I et godt år kunne det i hvert fall ha vært det dobbelte.

Ringmerkingen i arter og antall

Ny	ART	1983- 1999	VeFS Pull	F.g.	ERG Pull	F.g.	Total 2000	1983- 2000	Nr.
	Kanadagås <i>B. canadensis</i>	16	-	-	-	-	-	16	
	Stokkand <i>A. platyrhynch.</i>	4	-	-	-	-	-	4	
	Høsehauk <i>A. glentilis</i>	6	-	-	-	-	-	6	
	Spurvehauk <i>A. nisus</i>	7	-	-	-	-	-	7	
	Tårnfalk <i>F. tinnunculus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Fiskeørn <i>P. haliaetus</i>	3	-	-	-	-	-	3	
*	Storfugl <i>T. urogallus</i>	-	-	-	-	1	1	1	
	Vipe <i>V. vanellus</i>	22	-	-	-	-	-	22	
	Enk.bekkasin <i>G. gallinago</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Rugde <i>S. rusticola</i>	1	-	1	-	-	1	2	
	Skogsnipe <i>T. ochropus</i>	2	-	1	-	-	1	3	
	Strandsnipe <i>T. hypoleucos</i>	19	-	-	-	-	-	19	
	Hettemåke <i>L. ridibundus</i>	31	-	-	-	-	-	31	
	Fiskemåke <i>L. canus</i>	21	-	-	-	-	-	21	
	Gråmåke <i>L. argentatus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
*	Lomvi <i>U. aalge</i>	-	-	1	-	-	1	1	

Ny	ART	1983-	VeFS		ERG		Total	1983-	Nr.
		1999	Pull	F.g.	Pull	F.g.	2000	2000	
	Skogdue <i>P. oenas</i>	4	-	-	-	-	-	4	
	Ringdue <i>C. palumbus</i>	1	-	1	-	-	1	2	
	Gjøk <i>C. canorus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Spurveugle <i>G. passerinum</i>	7	-	-	-	-	-	7	
	Kattugle <i>S. aluco</i>	15	2	-	-	-	2	17	
	Perleugle <i>A. funereus</i>	2	-	-	-	-	-	2	
	Tårnseiler <i>A. apus</i>	12	-	-	-	-	-	12	
	Isfugl <i>A. atthis</i>	4	-	-	-	-	-	4	
	Vendehals <i>J. torquilla</i>	93	10	5	11	-	26	119	
	Grønnspekk <i>P. viridis</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Svartspekk <i>D. martius</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Flaggspekk <i>D. major</i>	68	-	12	-	-	12	80	
	Dvergspett <i>D. minor</i>	2	-	2	-	-	2	4	
*	Tretåspekk <i>P. tridactylus</i>	-	-	1	-	-	1	1	
	Sandsvale <i>R. riparia</i>	191	-	-	-	-	-	191	
	Låvesvale <i>H. rustica</i>	170	-	4	4	-	8	178	
	Taksvale <i>D. urbica</i>	98	-	-	-	-	-	98	
	Sanglerke <i>A. arvensis</i>	1	-	1	-	-	1	2	
	Trepiplerke <i>A. trivialis</i>	25	-	12	-	-	12	37	
	Heipiplerke <i>A. pratensis</i>	51	-	-	-	-	-	51	
	Vintererle <i>M. cinerea</i>	3	-	-	-	-	-	3	
	Linerle <i>M. a. alba</i>	201	5	4	-	-	9	210	
	Sidensvans <i>B. garrulus</i>	41	-	-	-	-	-	41	
	Fossefall <i>C. cinclus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Gjerdesmett <i>T. troglodytes</i>	49	-	10	-	-	10	59	
	Jernspurv <i>P. modularis</i>	267	-	33	-	-	33	300	
	Rødstrupe <i>E. rubecula</i>	902	-	124	-	-	124	1.026	
	Nattergal <i>L. luscinia</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Blåstrupe <i>L. s. svecica</i>	9	-	2	-	-	2	11	
	Rødstjert <i>P. phoenicurus</i>	36	-	7	-	-	7	43	
	Buskskvett <i>S. rubetra</i>	28	-	27	-	-	27	55	
	Steinskvett <i>O. oenanthe</i>	7	-	2	-	-	2	9	
	Ringtrost <i>T. torquatus</i>	3	-	-	-	-	-	3	
	Svarttrost <i>T. merula</i>	340	-	61	-	-	61	401	
	Gråtrost <i>T. pilaris</i>	691	7	16	-	-	23	714	
	Måltrost <i>T. philomelos</i>	146	-	33	-	-	33	179	
	Rødvingetrost <i>T. iliacus</i>	226	-	48	-	-	48	274	
	Duetrost <i>T. viscivorus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Rørsanger <i>A. scirpaceus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Trostesanger <i>A. arundiac.</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Gulsanger <i>H. icterina</i>	2	-	1	-	-	1	3	
	Møller <i>S. curruca</i>	38	-	2	-	-	2	40	
	Tornsanger <i>S. communis</i>	41	-	12	-	-	12	53	
	Hagesanger <i>S. borin</i>	407	5	52	-	-	57	464	
	Munk <i>S. atricapilla</i>	418	-	101	-	-	101	519	
	Bøksanger <i>P. sibilatrix</i>	4	-	-	-	-	-	4	
	Gransanger <i>P. collybita</i>	157	-	13	-	-	13	170	
	Løvsanger <i>P. trochilus</i>	1.313	-	73	-	-	73	1.386	8
	Fuglekonge <i>R. regulus</i>	52	-	8	-	-	8	60	
	Gråfluesnapper <i>M. striata</i>	126	-	6	7	-	13	139	
	S/H fl.snapp. <i>F. hypoleuca</i>	3.896	91	17	-	-	108	4.004	3
	Stjertmeis <i>A. caudatus</i>	32	-	2	-	-	2	34	
	Løvmeis <i>P. palustris</i>	47	-	-	-	-	-	47	
	Granmeis <i>P. montanus</i>	172	-	9	-	-	9	181	
	Toppmeis <i>P. cristatus</i>	13	-	3	-	-	3	16	
	Svartmeis <i>P. ater</i>	332	17	4	-	-	21	354	
	Blåmeis <i>P. caeruleus</i>	3.770	40	68	-	-	108	3.878	4
	Kjøttmeis <i>P. major</i>	5.974	91	173	-	-	264	6.238	2
	Spettmeis <i>S. europaea</i>	77	-	7	7	-	14	91	
	Trekryper <i>C. familiaris</i>	50	-	1	-	-	1	51	

Ny	ART	1983- 1999	VeFS Pull	F.g.	ERG Pull	F.g.	Total 2000	1983- 2000	Nr.
	Tornskate <i>L. colluria</i>	16	-	4	-	-	4	20	
	Varsler <i>L. excubitor</i>	3	-	1	-	-	1	4	
	Nøtteskrike <i>G. glandarius</i>	28	-	7	-	-	7	35	
*	Lavskrike <i>P. infaustus</i>	-	-	1	-	-	1	1	
	Skjære <i>P. pica</i>	168	6	4	-	-	10	178	
	Nøttekråke <i>N. c. caryocat.</i>	3	-	-	-	-	-	3	
	Kråke <i>C. c. cornix</i>	5	-	-	-	-	-	5	
	Stær <i>S. vulgaris</i>	1.059	6	2	25	-	33	1.092	10
	Gråspurv <i>P. domesticus</i>	146	-	9	-	-	9	155	
	Pilfink <i>P. montanus</i>	617	-	32	-	-	32	649	
	Bokfink <i>F. coelebs</i>	1.513	-	389	-	-	389	1.902	6
	Bjørkefink <i>F. montifring.</i>	924	-	219	-	-	219	1.143	9
	Grønnfink <i>C. chloris</i>	9.097	-	469	-	-	469	9.566	1
	Stillits <i>C. carduelis</i>	27	-	-	-	-	-	27	
	Grønnsisik <i>C. spinus</i>	3.423	-	68	-	-	68	3.491	5
	Tornirisk <i>C. cannabina</i>	10	-	-	-	-	-	10	
	Bergirisk <i>C. flavirostris</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Gråsisik <i>C. flammea</i>	841	-	9	-	-	9	850	
	<i>C. f. flammea</i>	699	-	4	-	-	4	703	
	<i>C. f. cabaret</i>	142	-	5	-	-	5	147	
	Polarsisik <i>C. hornemanni</i>	8	-	-	-	-	-	8	
	Gulirisk <i>S. Serinus</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Grankorsnebb <i>L. curviro.</i>	1	-	-	-	-	-	1	
	Furukorsnebb <i>L. pytyopsit.</i>	2	-	-	-	-	-	2	
	Rosenfink <i>C. erythrurus</i>	19	-	-	-	-	-	19	
	Dompap <i>P. pyrrhula</i>	1.807	-	42	-	-	42	1.849	7
	Kjernebiter <i>C. coccothr.</i>	13	-	1	-	-	1	14	
	Gulspurv <i>E. citrinella</i>	525	-	157	-	-	157	682	
	Sivspurv <i>E. shoeniclus</i>	187	-	5	-	-	5	192	
	103 arter (60 i 2000)	41.201	275	2.379	59	1	2.714	43.915	

Tabellen er ført kolonnevis for alt merket på Vestsida (VeFS = Vestsiden Fuglestasjon) og "det andre" - ERG, dvs. alt som er merket andre steder enn på Vestsida i Øvre Eiker.

Gruppen er nå oppe i 103 ringmerkingsarter. Av disse er 35 arter fanget fem ganger eller mindre. De 35 artene – hvorav 18 kun er fanget én gang, utgjør i alt 75 ex. I den andre enden utgjør de ti mest-fangede 34.549 ex. eller knapt 79% av alt som er ringmerket.

Grønnspekk. Foto : Anders Hals

Kjernebiter. Foto : Anders Hals

Fremmedkontroller og gjenfunn i tabellform

Fremmedkontroller

Art	Norge	Finland	Sverige	Nederland	Belgia	Danmark	England	Skottland	Slovenia
Sangsvane		2							
Knoppsvane	1								
Kanadagås	39								
Grågås	2								
Storfugl	1								
Hønsenhauk			1						
Kattugle	1								
Kjøttmeis	9								
Blåmeis	3								
Svartmeis	1								
Løvsanger	2								
Svarthvit fluesnapper	1								
Vintererle	1								
Grønnfink	69		3	2	5	20		3	
Grønnsisik	5				6	1	9	1	
Gråsisik	1								
Bokfink	3						3		
Bjørkefink	3				2				
Sivspurv	2								
Gulspurv	1								
Ukjent (spist av katt)									1

Alt i alt er det gjort 204 kontroller av fugler merket andre steder av andre merkere. Av disse er flere fugler kontrollerte flere ganger. Ni land er inne på lista, og utenom Norge er det Danmark som står for de suverent fleste fuglene. Dette skyldes utstrakt fangst av grønnfink – ikke minst rundt Limfjorden på Jylland.

Det er for øvrig kontrollert grønnfinker fra fem forskjellige land utenom Norge, men det pussige er at to av de svenske fuglene ble sjekket med få dagers mellomrom. Det har så godt som ikke vært kontakt med merkede svenske fugler før eller siden. For de skotske er det enda mer utpreget. Alle de tre skotske fuglene som er kontrollert ble sjekket samme våren – ingen før og ingen etter i løpet av 17 års virksomhet.

To av bjørkefinkene som er kontrollert i Norge, kan vise til noe lignende. De ble merket i Nord-Norge med kort tids mellomrom og kontrollert samme dag hos oss..

For øvrig er begge sangsvanene avlest i felt og identifisert via blå halsring med nummer-kode. Det samme gjelder de to grågjessene. Alle kanadagjessene er også avlest i felt, men disse er/var utstyrt med rød halsring og nummerkode. Den enslige knoppsvana ble fanget inn for hånd – hadde antagelig forspist seg, og var ute av stand til å lette. Storfuglen på lista – ei røy – var en fugl satt ut av en lokal jeger- og fiskerforening, men den endte sine dager mot en husvegg ved Hokksund. Den kontrollerte hønsenhauken overlevde heller ikke sitt møte med menneskelige innretninger. Den gikk i ei revefelle i en pelsdyrfarm etter at den halvannet år tidligere var merket i Halland i Sør-Sverige.

Flere av kontrollene er fugler som er blitt tatt inn av andre, så som f.eks. hønsenhauken, hvoretter undertegnede er blitt kontaktet. Dette gjelder også en ukjent fugl. Bare ringen var tilbake etter at ei katte hadde tatt fuglen i Hokksund. Fuglen var imidlertid utstyrt med slovensk ring, men det ventes fortsatt på tilbakemelding på hva dette var.

Gjenfunn

Art	N	S	Nl.	B	Dk.	Sco	Eng	D	F	Port	Alg	Ma
Kandagås	2											
Hønehauk	1											
Strandsnipe	1											
Fiskemåke	1											
Kjøttmeis	5											
Blåmeis	5	1										
Rødstrupe								1	1		1	
Svarttrost	1						2					
Gråtrost	2								1			
Rødvingetrost							1					
Måltrost										1		1
Løvsanger					1				1			
Svarthvit fluesnapper	2				1		1					
Jernspurv	1				1		1					
Stær	3			1		1						
Grønnfink	74	4	7	3	31	3	1		1			
Grønnsisik	3			2			2					
Gråsisik				1								
Dompap	6	1										
Bokfink	2				1		1					
Bjørkefink	1		1	1								
Gulspurv	1											
Sivspurv	1								2			

Alt i alt 194 gjenfunn – dvs. fugler merket av Eiker Ringmerkingsgruppe, fra 12 ulike land inkl. Norge i årenes løp. En fugl – en grønnfink – er til overmål funnet igjen i to land – både Norge og Danmark. De mest langveisfarende er ei rødstrupe som ble funnet i Algerie og en måltrost fra Marokko. Førstnevnte endte antagelig sine dager på et middagsbord, og det samme må en gå ut fra at skjedde med måltrosten.

Det er stor spredning over gjenfunnene. England er det landet med flest tilbakerapp-orterte arter, mens Danmark har flest fugler. Også her er grønnfinken tungt inne. Denne arten er for øvrig kontrollert i åtte land inkl. Norge.

Stor gjenfunnsprosent kan man si det er for fiskemåke (21 fugler ringmerket), hønehauk (6) og strandsnipe (19 fugler ringmerket). Alle disse står på lista med ett gjenfunn.

Forfatterens adresse:

Anders Hals, Hals, 3320 Vestfossen

Tlf.: 32 75 81 54 (p), 22 01 05 50/88 (a),
97 06 23 42 (m).

Nottekråke. Foto: Anders Hals

Vestsiden Fuglestasjon, statusrapport 2000

av Anders Hals

Vestsiden Fuglestasjon ble etablert pr. 1/1-1998. Basen er *Hals* som isolert sett er en landbrukseiendom på totalt ca. 1.200 dekar jord og skog ett under ett, og hvor skogen er fordelt på tre teiger beliggende fra bygda og inn over Grasåsen til grensa mot Flesberg. Innmarka ligger mellom ny og gammel E 134 vest for Vestfossen i Øvre Eiker. Navnet Vestsiden Fuglestasjon er avledet av skogsområdet *Vestsida* i denne delen av Øvre Eiker.

Alle aktiviteter med faste installasjoner (kasser, fangstnett o.l.) foregår kun på egen grunn, og virksomheten er ikke minst rettet mot typiske skogsarter som hakkespetter, rovfugler, skogshøns og ugler m.fl.

«Reviret» er den delen av *Vestsida* som sogner til skogsveinettet i tilknytning til Jungerveien og Hoensvannsveien med tiliggende innmark - ca. 50.000 dekar, og alle observasjoner utenom det som stammer fra ringmerkingarbeidet stammer herfra.

En grunn for etableringen er rett og slett å sette et større fokus på den delen av vår norske natur som utenom fjellet utgjør det store volumet - skog- og innmarksarelene - slik de framstår i det daglige. Et mål med drifta av stasjonen er å få fram data for «det vanlige og dagligdagse», slik at en kanskje kan bruke deler av erfaringene som referanser i ulike sammenhenger.

Et bryggerhus ved gården og ei lita hytte innpå Åspåsen er en bygningsmessig base så langt, og 1/1-98 ble satt som etableringsdato etter at 1997 ble brukt som et slags utprøvingsår mht. effektive og rasjonelle nettplasser. Det er tanken at det langs alle eiendomsgrensene skal settes ut fuglekasser. Langs en del av grensene har det forøvrig stått ute kasser allerede i 15 år, og to mindre kassefelter er fra 1968.

Ringmerking drives og vil bli drevet i den utstrekning tida tillater over alt på egen eiendom,

men det ligger i dagen at å drive merking med nett innpå skogen over lengre tidsrom, blir vanskelig hvis det ikke kan kombineres med noe annet. Forøvrig er ikke ringmerking noe mål i seg sjøl, men kun et middel i arbeidet med å spa fram data om fuglelivet i området.

Et overordnet mål er at driftsopplegget på gården skal være «normalt». Jorda og skogen skal drives på vanlig måte for å unngå noen form for optimalisering eller «dyrking» av lokaliteter ut over de endringer den daglige drifta medfører. På denne måten vil en trolig få best innsikt i endringer over tid både for «inn- og utmarksarter» mht. hekkestatus, økende/minkende forekomst m.m., og - ikke minst - hvordan fuglefaunaen evt. ender seg med alderen på foryngelsesfeltene. To unntak - en eksisterende liten gårdsdam skal utvides og gjøres dypere, og i tillegg skal det opparbeides en større fangdam i et område som tidligere var dam/myrområde, men som ble drenert på 50-tallet. Ambisiøst? Joda, men siden basen også er undertegnedes hjem, går det i alle fall ikke mye tid til spille for å komme til og fra, all fritid kan benyttes, og det er mange muligheter til å kombinere det nyttige med det behagelige og næringsmessige.

Observerte arter/raser:

Så langt en kjenner det er det innen området *Vestsida* - som er avgrenset av Dørja i sør, gamle E 134 og Åsveien i sørøst og øst, Hoenvannselva fra Hoen til Bjørvannet i nord og komunegrensa mot Flesberg/Kongsberg i vest, registrert 161 forskjellige arter, underarter eller «til gruppe».

157 av dem er nominatraser. Ytterligere én er i ferd med å bli godkjent som egen rase, men norsk og latinsk navn er så vidt vites ennå ikke avgjort. Her i oversikta er det for letthets skyld brukt navnet brunsisik/C. cabaret. Et par av artene er så vidt vites fremdeles heller ikke godkjent av navne- og sjeldenhetskomitéen, men de står her inntil videre.

Storlom	Jerpe	Krykkje	Låvesvale	Munk	Stær
Gråhegre	Orrfugl	Lomvi	Taksvale	Bøksanger	Gråspurv
Stork	Storfugl	Bydue	Trepiplerke	Gransanger	Pilfink
Sædgås	Vaktel	Skogdue	Heiplierke	Løvsanger	Bokfink
Sangsvane	Jerpe	Ringdue	Gulerle (såerle)	Fuglekonge	Bjørkefink
Kortnebbgås	Fasan	Tyrkerdue	Vintererle	Gråfluesnapper	Grønnfink
"Gås"	Åkerrikse	Gjøk	Linerle	S/h.flueluesm(er	Stillits
Kanadagås	Trane	Hubro	Sidensvans	Stjertmeis	Grønnsisik
Krikkand	Dverglo	Haukugle	Fossekall	Løvmeis	Tornirisk
Stokkand	Heilo	Spurveugle	Gjerdsmett	Granmeis	Bergirisk
Kvinand	Vipe	Kattugle	Jernspurv	Toppmeis	Gråsisik
Laksand	Myrsnipe	Hornugle	Rødstrupe	Svartmeis	"Brunsisik"
Svartglente	Kvartbekkasin	Jordugle	Nattergal	Blåmeis	Polarsisik
Vepsevåk	Enkeltbekkasin	Perleugle	Blåstrupe	Kjøttmeis	Grankorsnebb
Sivhauk	Dobbeltbekkasin	Nattravn	Rødstjert	Spettmeis	Furukorsnebb
Myrhauk	Rugde	Tårnseiler	Buskskvett	Trekryper	"Korsnebb"
Hønehauk	Storspove	Isfugl	Steinskvett	Tornskate	Rosenfink
Spurvehauk	Sotsnipe	Vendehals	Ringtrost	Varsler	Konglebit
Musvåk	Rødstilk	Gråspett	Svarttrost	Nøtteskrike	Dompap
Fjellvåk	Gluttsnipe	Grønnspekk	Gråtrost	Lavskrike	Kjernebiter
Kongeørn	Skogsnipe	Svartspett	Måltrost	Skjære	Lappspurv
Småskrikeørn	Grønnstilk	Flaggspekk	Rødvingetrost	Nøttekråke	Snøspurv
Fiskeørn	Strandsnipe	Hvitryggspett	Duetrost	Kaie	Gulspurv
Vandrefalk	Hettemåke	Dvergspett	Gulsanger	Kornkråke	Hortulan
Tårnfalk	Fiskemåke	Tretåspett	Møller	Svartkråke	Vierspurv
Dvergfalk	Gråmåke	Sanglerke	Tornsanger	Kråke	Sivspurv
Lerkefalk	Svartbak	Sandsvale	Hagesanger	Ravn	

Figur 1. Arter observert ved Vestsiden fuglestasjon pr. 31.12.2000

Artsomtaler

Storlom *Gavia arctica*

Uvanlig. 1 ex. på Mellomtjern 14/5-00 (NOF-eks.).

Gråhegre *Ardea cinerea*

Regelmessig til vanlig innover skogstraktene rundt Junger og Svartskuren (FØE) og nede i bygda, særlig utpå ettersommeren. Ses og høres oftest som trekkende i skumringen.

Stork *Ciconia ciconia*

1 ex. på Skarra 26/5-81 (LSØ). Så vidt vites eneste observasjon av arten i Øvre Eiker.

Sangsvane *Cygnus cygnus*

1 ex. på Høystakkmyr i juli/august 1998. Var skadet i en ving og ble avlivet 17/8-98 (AHA).

Sædgås *Anser fabalis*

Sjelden. 4 ex. på Hals 26/9-98 (AHA). 30 ex. på Hals om kvelden 2/5-00 (AHA). Dro videre kl. 22.30.

Kortnebbgås *Anser brachyrhynchus*

Området ligger sentralt i trekkleden både vår og høst. På enkelte dager er det blitt talt 1.000 til 1.500 fugler fordelt på flere flokker på trekk nord- eller sørover.

Kanadagås *Branta canadensis*

Fram til og med 1998 var ikke arten påtruffet hekkende i området, men både i 1999 og 2000 kom det unger på vingene i Kolbergtjern (AHA).

Krikkand *Anas crecca*

Muligens spredt hekkefugl innover skogstraktene (FØE). 1 hunn m/ 1 unge på Grasåsen 6/8-85 (AHA). Også påvist hekkende i Kolbergtjern (DKO). 1 ex. på Gruvetjern, Grasåsen, 4/8-98 (JTJ).

Stokkand *Anas platyrhynchus*

Den vanligste andearten i området. Hekker også i mindre gårds- og vanningsdammer i området.

Laksand *Mergus merganser*

Spredt hekkefugl i området. Ses bl.a. ofte på

Junger, hvor to par hekket sommeren 2000 (KBR, SBR).

Svartglente *Milvis migrans*

En observasjon - 1 ex. på Hals 25/10-99 (AHA).

Vepsevåk *Pernis apivorus*

Hekker trolig spredt i området. Ikke minst ble arten sett en del på Hals sommeren 1996 og 2000 under omstendigheter som kunne tyde på at det var snakk om kull (AHA).

Sivhauk *Circus aeruginosus*

Kun en kjent observasjon. 1 hann ved Kolberghaugen 2/7-89 (DKO).

Myrhauk *Circus cyaneus*

Sjelden. 1 utfarvet hann skutt ved Hoensvannet høsten 1991 (anonym). 1 utfarvet hann forbi Skarra og Kolberg 24/9-99 (AOL).

Hønehauk *Accipiter gentilis*

Var adskillig vanligere før. Flere kjente reir vist AHA av AMH på 60-tallet. Nå stort sett sparsom, men er relativt hyppig på jakt etter ringduer og nøtteskriker - bl.a. på Halshaugen, i sommerhalvåret. Ringduene beskattes først og fremst fra våren og et stykke utover sommeren til nøtteskrikene overtar om høsten.

Spurvehauk *Accipiter nisus*

En relativt vanlig rovfugl i området hele året, men vinterstid helst ved bebyggelse.

Musvåk *Buteo buteo*

Den hyppigst observerte rovfuglen i sommerhalvåret.

Fjellvåk *Buteo lagopus*

Slenger innom vår og/eller høst i forbindelse med trekket. Har hekket i tilgrensende skogstrakter (Holtefjell i 1988), og forsøker seg av og til også med overvintring, således bl.a. 1 ex. på Hals vinteren 1991/-92 (AHA), samt 1 ex. samme sted 6/12-97 (AHA).

Kongeørn *Aquila chrysaetos*

Sporadisk forekommende. Således 1 ex. på Kolberg 2/11 og 5/12-75 (DKO), og 1 ex. på en føringsplass på Åspåsen i februar 1996 (AHA). Trolig sett over Jungerkollen 14/5-00 (AHE/NOF-eks.).

Småskrikeørn *Aquila pomarina*

1 ex. over Skarra-, Kolberg- og Hals-skogene sørfra 16/8-98 (JLH).

Fiskeørn *Pandion haliaetus*

Regelmessig i skogstraktene (KVÆ). Fugler som fisker i Fiskumvannet passerer ofte til eller fra vannet. 1 ex. ved Mellomtjern 4/8-95 (AHA).

Vandrefalk *Falco peregrinus*

Tilfeldig. 1 ex. forbi Hals 5/9-98 (AHA).

Tårnfalk *Falco tinnunculus*

Trolig kun trekkgjest, primært på vårtrekket i siste halvdel av april. Observeres av og til også om høsten, gjerne jaktende på mus i nytresket åker.

Dvergfalk *Falco columbarius*

Muligens sjelden hekkfugl (hekket på Holtefjell i 1982). Ses ellers relativt regelmessig i

Musvåk. Foto : Anders Hals

trekktidene.

Lerkefalk *Falco subbuteo*

Arten ses stort sett årlig noe utpå sommeren. Kan ses i sammenheng med et økende antall observasjoner ved Fiskumvannet. Samtidig hekket den ved Hokksund sommeren 2000.

Jerpe *Bonasa bonasia*

Regelmessig i store deler av området, men var unektelig mer vanlig tidligere.

Lirype *Lagopus lagopus*

Opptrer en sjelden gang i området vinterstid. Skal ikke ses helt bort fra at Holtefjell-området kan huse en liten bestand på mer eller mindre permanent basis. På 30- og 40-tallet opptrådte den flere ganger nede i bygda, bl.a. vinteren 1940/-41 som visstnok var både lang og kald, da 10-15 fugler holdt til på jordene på Hals (EHA).

Orrfugl *Tetrao tetrix*

Forstyrrelser på leik har redusert en rekke leiker kraftig - ikke minst er den store leiken på Kolberg-tjernsmyrene nå nesten er radert ut pga. forstyrrelse fra Ormåsen-feltet.

Storfugl *Tetrao urogallus*

Leikene i området er på langt nær hva de var, og bestanden er svak. Problemet er at den lokale jeger- og fiskerforeningen har satt ut noen ti-talls fugler de siste årene. Dette vanskeliggjør mer eksakte vurderinger av bestanden, enten man vurderer ut fra observerte eller skutte fugler.

Vaktel *Coturnix coturnix*

Tilnærmet årlig? En art som ikke nødvendigvis gjør mye av seg, og som dermed muligens kan overses en del. 1 ex. ved Røren sommeren 1983 (ERØ), 1 ex. ved Grøslandtjern 17/7-89 (KVÆ), 2 ex. ved Varlo 16-24/7-98 (KRH) og 1 ex. på Hals 11-15/7-99 (AHA).

Fasan *Phasianus colchicus*

Sjelden, men ses og høres bl.a. av og til på Hals-/Kolberghaugen. 1 hann drept og delvis spist av hauk ved Hals i april 1995 (ÅSO).

Åkerrikse *Crex crex*

Tidligere en vanlig fugl i jordbrukslandskapet,

men forsvant raskt etter siste krig (EHA). 3 ex. på Hals i slutten av juli 1993 (AHA), og 1 ex. samme sted i perioden 29/6 til 12/7-00 (AHA).

Trane *Grus grus*

Regelmessig gjest nede på jordene - gjerne to og to (parvis), i sommerhalvåret. Forøvrig bl.a. 62 ex. ved Gorud 19-26/4-72 (ANÆ). På samme tid 32 ex. på Kolbergtjernsmyrene noen kilometer lenger sørvest (DKO). Skal ha hekket på Kolbergtjernsmyrene ca. 1940 (DKO).

Dverglo *Charadrius dubius*

Sjelden? 1 ex. og sannsynlig hekking ved Kølåbånn 17/7-89 (KVÆ). 1 ex. ved Skjøøl sommeren 1995 (KVÆ).

Heilo *Pluvialis apricaria*

Uregelmessig i trekktidene vår og høst. 150 ex. på Hals-jordene 3/5-98./5-98. H m(U1/9-98 samme sted. 5-6 ex. ved Hals 11/9-99 (alle obs. AHA).

Vipe *Vanellus vanellus*

Hekket fram til ca. 1970 på jordene ved Hals, men har siden kun vært å se som slengere og småflokker under trekket vår og høst.

Myrsnipe *Calidris alpina*

Status usikker. 6 ex. i grøftene langs gårdsveien til Hals 25-26/9-98 (AHA).

Kvartbekkasin *Lymnocyptes minimus*

Sjelden. 1 ex. på Hals 16/11-98 AHA).

Enkeltbekkasin *Gallinago gallinago*

Regelmessig i myrkompleksene rundt Kolbergtjern/Jungerbekken. 2 ex. i myrflekken nede på jordet på Hals 21/4-00 (AHA).

Dobbeltbekkasin *Gallinago media*

Sjelden. 1 ex. på Hals 23/9-99 (AHA).

Rugde *Scolopax rusticola*

Vanlig. Prøver seg av og til på overvintring, således 1 ex. på Hals 26/12-00.

Storspove *Numenius arquata*

Hekket tidligere på jordene på Hals, men forsvant tidlig på 70-tallet (AMH). Hekket så seint som mot slutten av 70-tallet på Kolbergtjernsmyrene, men ses nå oftest som enkeltfugler i trekktidene.

Sotsnipe *Tringa erythropus*

Sjelden. 1 ex. ved Kolbergtjern 20/5-78 (DKO).

Rødstilk *Tringa totanus*

Regelmessig i trekket om høsten? 1-2 ex. forbi Hals 30/7-98 (AHA).

Gluttsnipe *Tringa nebularia*

vanlig. 2 ex. ved Kolbergtjern 20/8-95 (AHA).

Grønnstilk *Tringa ochropus*

Regelmessig på Kolbergtjernsmyrene. To kull påvist i juni 1993 (TSC).

Hettemåke *Larus ridibundus*

Har hekket på Kolbergtjernsmyrene. Første gang påvist sommeren 1978 (DKO). Sommeren 1989 var hekkekolonien oppe i ca. 100 ex. (AHA). Ca. 100 voksne + et ukjent antall reirunger samme sted i juli 1990 (AHA). Deretter ingen hekking før i 1999, da det igjen hekket to par ved tjernet (AHA).

Fiskemåke *Larus canus*

Fåtallig hekkefugl på øyer i Junger og på myrene ved Kolbergtjern. Første gang påvist ved Kolbergtjern i 1978 (DKO) da to reir ble funnet. Hekking ved Junger (1 par) og Kolbergtjern (5 par) også påvist sommeren 1990.

Gråmåke *Larus argentatus*

Av og til store flokker av arten forbi eller nede på jordene, bl.a. 140 ex. ved Skjøl 27/10-98 (AHA).

Svartbak *Larus marius*

3 utfarvede ex. ved Skjøl 28/5-00 (AHA). Var sammen med 57 andre stormåker hvorav majoriteten var utfarvede gråmåker.

Krykkje *Rissa tridactyla*

Sjelden. 1 ex. «halvdød» og oljeinnsauset i en traktorvei ved Lonemarka, Skarra, 24/12-98 (TOS).

Lomvi *Uria aalga*

1 ungfugl krasjlandet på et jorde ved Hals 5/11-00 (AHA). Fuglen ble siden ringmerket og sluppet i Vestfosselva nedstrøms Vestfossen.

Skogdue *Columba oenas*

Kolonien på Åspåsen (5-6 par) forsvant først på 70-tallet (AHA). Siden er arten bare påtruffet sporadisk i forbindelse med trekket.

Tyrkerdue *Streptopelia decaocto*

Sjelden til uvanlig innen området. Det sikreste stedet er Semsmoen/Røren og området rundt Mølla.

Gjøk *Cuculus canorus*

Har avtatt kraftig de siste ti-årene, men en hann har helt til de siste somrene holdt til oppe i Halshaugen. Innover skogene er arten rett og slett blitt sparsom.

Hubro *Bubo bubo*

Sjelden. Inntil 90-tallet ukjent etter ca. 1960 ingen kjente observasjoner. 1 ex. funnet dødt under ledningen ved Hals i september 1992 (ÅSO). 1 ex. innenfor Kastbakkene 24/9-98 (AHA). Observert på ned til ca. ti meters hold.

Haukugle *Surnia ulula*

Sporadisk og trolig helst i sammenheng med invasjon. 1 ex. skutt på Grasåsen ca. høsten 1965 (ØHO). 1 ex. ved Djupekollen høsten -76 (ØHO). 1 ex. på en føringsplass ved Kølåbånn 16/4-84 (KVÆ).

Spurveugle *Glaucidium passerinum*

Gjennom året den hyppigst hørte ugla til skogs. Er også en hyppig bruker av fuglekasser, primært som sted for å hamstre smågangere og fugl.

Kattugle *Strix aluco*

Regelmessig hekkefugl - i det minste ved Hals og Kolberg.

Hornugle *Asio otus*

Sporadisk forekommende. Et par med tre unger oppi Halshaugen 10/7-93 (AHA).

Jordugle *Asio flammeus*

Tilfeldig i trekktidene. 1 ex. jaktet mus på oppløyd kornåker på Hals 2/10-95 (AHA).

Perleugle *Aegolius funereus*

Trolig regelmessig til skogs i forbindelse med smågnagerbestandens variasjoner. 1 ex.

ringmerket på Hals 4/10-97.

Nattravn *Caprimulgus europaeus*

Ingen kjente forekomster de siste 10-15 årene. 1 ex. ved Prestvannet og 1 ex. ved Svartskuren ca. sommeren 1967 (ØHO). 1 ex. ved Kølabbånn sommeren 1983 (DKO).

Isfugl *Alcedo atthis*

Sjelden. Sett noen få ganger i Hoenselva (KRH).

Vendehals *Jynx torquilla*

Regelmessig til vanlig spetteart. Hekker regelmessig i uthengte stær-/spurveuglekasser.

Gråspett *Picus canus*

Forekommer spredt i skogstraktene året rundt. Hekker av og til, bl.a. ved Åspåsen i 1997 (AHA).

Grønnspepp *Picus viridis*

Vanlig over det meste av området det meste av året (FØE).

Svartspett *Dryocopus martius*

Vanlig. Ses og høres hele året.

Flaggspett *Dendrocopos major*

Den desidert vanligste spettearten i området. Mange reir funnet opp gjennom årene, bl.a. to reir ved Hals i juni 1994 (innbyrdes avstand ca. 200 m) og tre reir på Åspåsen sommeren innen en strekning på ca. 400 m i luftlinje (alle obs. AHA).

Hvitryggspett *Dendrocopos leucotos*

Den klart sjeldneste spettearten. Av nyere observasjoner 1 ex. ved Svartskuren vinteren 1995/-96 (KEW), 1 ex. ved Svartskuren i mars 1996 (AHA), og ferske hakkemerker etter arten ved Åspåsen i desember 1997 (JLH). 1 ex. ved Spærensetra 10/1-98 (JLH).

Dvergspett *Dendrocopos minor*

Etter hvert en uvanlig spetteart, men trolig årvisst hekkende, således bl.a. funnet hekkende ved Hals sommeren 2000 (KVÆ). 2 ungfugler ringmerket i samme området i juni 2000.

Tretåspett *Picoides tridactylus*

Regelmessig der det finnes gammel granskog. Et

reir med unger i ei gran på Kolbergåsen i juni 1990 (AHA). Samme gran huset et nytt kull året etter (AHA). To par med unger - ett ved Åspåsen og ett på Kolbergåsen - i juni 1997 (AHA). 1 ex. ringmerket på Åspåsen 9/7-00 (AHA).

Sandsvale *Riparia riparia*

Ses av og til om sommeren. Ingen kjente kolonier innen området for tida.

Låvesvale *Hirundo rustica*

Arten er sterkt knyttet til husdyr og husdyrdrift, men har også hekket ved hytter innpå skogen. I klar tilbakegang. Ca. 2.500 på Hals 28/8-98 kl. 0630 (AHA). Det regnet svaler....

Taksvale *Delichon urbica*

Bestanden har gått sterkt tilbake de siste 20-30 årene, bl.a. fordi folk ikke tillater fuglene å lime fast sine reir til husveggene. En lang rekke slike småkolonier er åpenbart blitt revet bevisst.

Gulerle *Motacilla flava thunbergi*

Regelmessig til fåtallig i trekketidene, men lettere å høre før da folk arbeidet på jordene med hest. 3 ex. på Hals av sårle-typen 13/8-98 (AHA).

Vintererle *Motacilla cinerea*

Trolig regelmessig på de rette lokalitetene. Et par langs Dørja vest for Skarra våren/sommeren 1993 (MSJ, AER og AJA). Bergsdammen nord for Hals kan være hekkeplass. Påtruffet her bl.a. 27/6-98 (AHA).

Sidensvans *Bombycilla garrulus*

Trekkgjest vår og vår og høst. I mindre flokker overvintret i området, men avhengig av mengden av rognebær og annen føde.

Fossefall *Cinclus cinclus*

Regelmessig i Hoenselva. Av og til også i Jungerbekken, foruten at den ved flere anledninger er funnet hekkende i Dørja - seinest sommeren 2000 (AHA).

Nattergal *Luscinia luscinia*

Var tilstede ved Ås først på 70-tallet. Ble også registrert ved Hals i 1976 (AMH). I 1998, -99 og 2000 var det med stor sannsynlighet hekking ved Hals - de to første årene ett par, og i 2000 to par (AHA).

Blåstrupe *Luscinia svecica*

Regelmessig i trekketidene - særlig på høsten med et optimum rundt 25. august.

Rødstjert *Phoenicurus phoenicurus*

Hekker spredt i skogstraktene, og er regelmessig på Hals vår og høst i trekket, jfr. ringmerkjingsdataene.

Buskskvett *Saxicola rubetra*

Til stede hele sommeren, men har de siste årene av og til også dukket opp på inntil 6-8 år gamle hogstflater innpå skogen. Har blitt sjeldnere i jordbrukslandskapet.

Steinskvett *Oenanthe oenanthe*

Regelmessig i trekket vår og høst. Viser påfallende stor interesse for gårdsveien. Muligens en slags imitasjon på steinørkenen den ellers gjerne oppholder seg i.

Ringtrost *Turdus torquatus*

Fåtallig trekkgjest - helst om våren.

Duetrost *Turdus viscivorus*

Spredt innpå skogen hele sommerhalvåret. Hekking påvist øst for Bergssetermyrene i 1999 (AHA).

Gulsanger *Hippolais icterina*

Var regelmessig i sommerhalvåret, særlig i et område med kalkfurskog som nå er fjernet til fordel for en ny motorvei. Med motorveien forsvant også lokaliteten og fuglene, og registreres nå bare tilfeldig.

Møller *Sylvia curruca*

Regelmessig i området, både i jordbrukslandskapet og innpå skogen.

Tornsanger *Sylvia communis*

Relativt vanlig hele sommerhalvåret. Ikke registrert innpå skogen.

Hagesanger *Sylvia borin*

En av de vanligste sangerne i området.

Munk *Sylvia atricapilla*

Vanlig. I løpet av sesongen 2000 ble det ringmerket hele 101 ex. av arten på Hals. Den av

sangerne som er nærmest status som overvintrer.

Bøksanger *Phylloscopus sibilatrix*

Fåtallig sommergjest, men arten er relativt regelmessig påtruffet inne ved Svartskuren i mange år, også de seinere årene (DKO m.fl.).

Gransanger *Phylloscopus collybita*

Vanlig hele sommerhalvåret. Hekker regelmessig innover skogstraktene (FØE).

Gråfluesnapper *Muscicapa striata*

Forholdsvis vanlig art som gjør svært lite av seg. Hekker regelmessig over hele området. 20 ex. i én flokk forbi Hals 28/7-1990 (AHA).

Svarthvit fluesnapper *Ficedula hypoleuca*

Vanlig kassehekker over hele området. Der det er fuglekasser, dukker den opp selv om den ikke direkte ble hørt på forhånd. Vurdert ut fra tilslaget i kassene fluktuerer bestanden en del.

Stjertmeis *Aegithalos cadatus*

Status usikker, men til stede innover skogen i varierende antall det meste av året. Opererer stort sett alltid i større eller mindre flokker.

Løvmeis *Parus palustris*

En uvanlig meiseart, som avgjort var vanligere før. Det kan gå år mellom hver sikker notering.

Spettmeis *Sitta europaea*

Vanlig over hele området, overraskende nok også innover skogstraktene, f.eks. i Svartskuren-området.

Tornskate *Lanius collurio*

Regelmessig i mindre antall i sommerhalvåret. Ses forholdsvis ofte på hogstflater hvor den nye skogen er inntil 10-15 år. Trolig årlig hekkefugl ved Hals.

Varsler *Lanius excubitor*

Uvanlig, men prøver ikke sjelden å overvintrer. I 1998, -99 og 2000 ble det hvert år ringmerket 1 ex. svært langt utpå høsten. De samme årene ble arten sett regelmessig gjennom store deler av vinteren, men aldri mer enn én om gangen

Nøtteskrike *Garrulus glandarius*

Vanlig. Det spesielle med arten er en veritabel hamstringsaktivitet i hassel- og eikeskogen på Halshaugen, først og fremst fra midten av september og til et stykke uti oktober. At det kan dreie seg om et 50-talls fugler som trafikkerer fram og tilbake gjentatte ganger i løpet av dagen er neppe å ta for hardt i.

Lavskrike *Perisoreus infaustus*

Sjelden. 1 ex. ved Kølabbånn 23/4-89 (KVÆ) og 1 ex. ringmerket på Åspåsen 9/7-00 (AHA).

Skjære *Pica pica*

Trolig et ti-talls hekkende par fra Skarra til Nordbyhaugen (ca. 800 dekar). Området utpeker seg som meget velegnet for en grundigere sjekk av arten.

Nøttekråke *Nucifraga caryocatactes*

Lite vanlig, men også en art som gjør lite av seg. Høsten 1995 var området besøkt av en rekke eksemplarer av underarten sibirnøttekråke (AHA).

Kaie *Corvus monedula*

En stadig vanligere art i området. Skal ha visstnok ha hekket i Røren-området i noen år, og større og mindre flokker trekker stadig forbi, særlig om

høsten.

Kornkråke *Corvus frugileus*

Som ellers i bygda er den på sporadisk besøk. I mars 1977 hadde en flokk på ca. 30 ex. tilhold på kommunens søppelfylling som den gangen lå ved Gorud (AHA).

Svartkråke *Corvus corone corone*

Svært sjelden. 2 ex. på den kommunale søppelfyllinga på Gorud. 16/3-77 (AHA).

Ravn *Corvus corax*

Ses hele året. Som oftest enkeltvis eller to og to - av og til flere. Dukker ofte opp umiddelbart etter at første skudd er løsnet under høstens elgjakt.

Stær *Sturnus vulgaris*

I sterk - nærmest kritisk - tilbakegang. Arten som før var vanlig over alt, hekker nå bare sporadisk inne området, og nesten uten unntak i oppsatte holker eller naturlig hull. I 14 kasser på Hals var det i 1998 11 kull, i 1999 5 kull og i 2000 kun ett kull (AHA).

Gråspurv *Passer domesticus*

Vanlig ved bebyggelse, men på vikende front i forhold til pilfinken.

Pilfink *Passer montanus*

Vanlig. opptrer mer utenom bebyggelse enn gråspurven, og kan finnes i flokker på 50-100 utpå seinsommer/tidlig høst.

Bjørkefink *Fringilla montifringilla*

Noen ganger er den her i enorme antall - f.eks. i 2000, andre ganger er det bare så vidt den blir registrert. Litt avhengig av snøforhold og grad av vinter innover i landet når den ankommer i siste

Nøttekråke. Foto : Anders Hals

halvdel av april. Noen forsøker seg også på overvintring.

Stillits *Carduelis carduelis*

Regelmessig, men ikke spesielt vanlig nede i bygda.

Tornirisk *Carduelis cannabina*

Regelmessig, men kan muligens drukne litt i koret.

Bergirisk *Carduelis flavirostris*

Ses ikke ofte, men muligens mer reglemessig i trekketidene enn antallet observasjoner skulle tilsi.

Gråsisik *Carduelis flammea*

Vanlig, men i høyst vaierende antall. I hovedsak en vintergjest.

Brunsisik *Carduelis cabaret*

Opprinnelig en underart av vanlig gråsisik, men skal nå være anerkjent som en egen art. Ser en på de grå sisikene samlet, viser det seg at en stadig større del av dem som blir ringmerket - opp mot 50%, er brunsisiker. Arten fanges i praksis utelukkende i sommerhalvåret.

Polarsisik *Carduelis hornemanni*

Sjelden. 4 ex. ved Jungerveien 9/3-69 (WHG, ANE).

Rosenfink *Carpodacus erythrinus*

Regelmessig, men langt mindre vanlig i dette området enn i andre deler av kommunen/distriktet.

Konglebit *Pinicola enucleator*

Tilnærmet årlig vintergjest innpå skogen og helt ned mot bebyggelse i større eller mindre flokker.

Kjernebiter *Coccothraustes coccothraustes*

Vurdert ut fra de senere års ringmerkingsaktivitet på Halshaugen åpenbart regelmessig på høydedraget fra Skarra i sør til Nordbyhaugen i nord.

Lappspurv *Calcarius lapponicus*

Tilfeldig på trekket. 4 ex. på Hals 28/4-89 (AHA).

Snøspurv *Plectrophenax nivalis*

Temmelig regelmessig på vårtrekket. Ses av og til - gjerne i småflokker på 5-10 fugler - på bare flekker i første halvdel av april.

Gulspurv *Emberiza citrinella*

Vanlig hele året. En av karakterartene i jordbrukslandskapet.

Hortulan *Emberiza hortulana*

Har forsvunnet som hekkefugl. Siste kjente observasjon av arten innen området var en syngende hann på Kolberghaugen sommeren 1991 (DKO).

Vierspurv *Emberiza rustica*

Sjelden. 1 hann ved Kolbergtjern 7/5-84 (DKO).

Sivspurv *Emberiza shoeniclus*

Regelmessig på jordene på Hals - i det minste i trekketidene. Fanges i lite antall for ringmerking hvert år. Hekker årlig i området Jungerbekken-Kolbergtjern.

Observatører: **AER** = Arne Håkon Eriksen, **AHA** = Anders Hals, **AHE** = Arne Heggland, **AJA** = Audun Jahren, **ANÆ** = Arne Nævra, **AMH** = Amund Hals, **AOL** = Arve Olsen, **DKO** = Dagfinn Kolberg, **EHA** = Erling Hals, **ERØ** = Emil Røren, **FØE** = fra boka "Fugler i Øvre Eiker", **JHL** = Jon Ludvik Hals, **JTJ** = Jon Trygve Johnsen, **KBR** = Kjell Brenden, **KEW** = Knut Erik Weman, **KRH** = Karl Rickard Hals, **KVÆ** = Kjell Værnes, **LSØ** = Laurits Sørby, **MSJ** = Magne Sjøblom, **NOF-eks.** = ekskursjon i regi av NOF-Øvre Eiker, **SBR** = Sissel Brenden, **TOS** = Tor Ola Olafmensen, **TSC** = Tom Schandy, **WHG** = Walter Henning Gundersen, **ØHO** = Øystein Holmen, **ÅSO** = Åge Solberg.

Kontaktadresse:

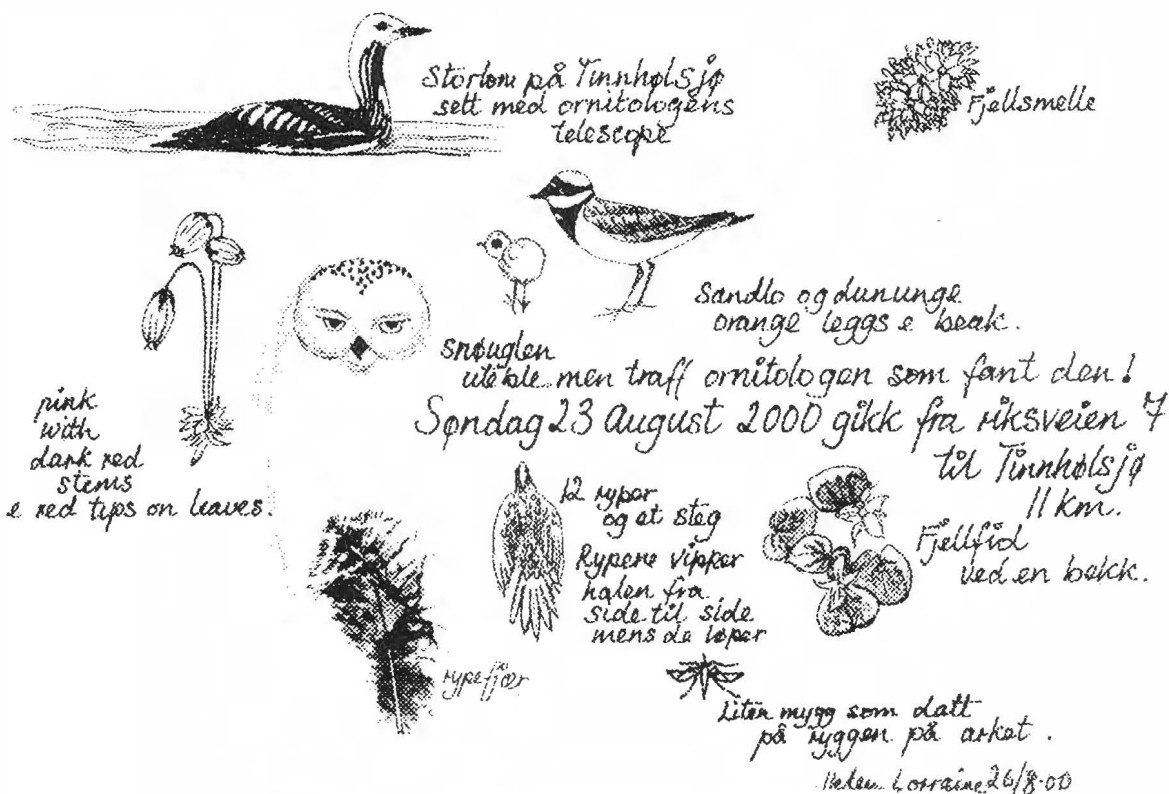
Anders Hals, Hals 3320 Vestfossen.

Tlf.: 32 75 81 54 (p), 22 01 05 50 (a),

97 06 23 42 (m).

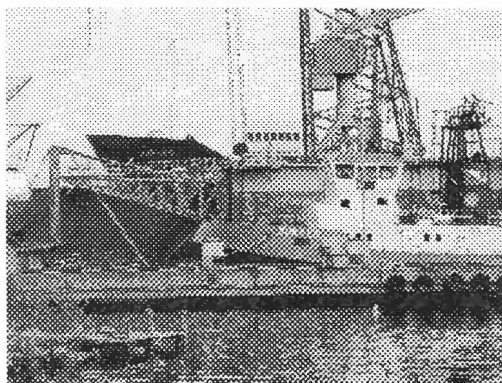
En dag på vidda

tegning og tekst : Helen Lorraine Jacobsen

Oljeutslippet i Drammensfjorden

foto : Jens E. Nygård

Båten Lysfoss i dokk på Slippen

Lense utlagt ved båthavna på Solumstrand →

Oljeskadet knoppsvane ved Solumstrand

Olje ved stranda på Gilhusodden

Viktige adresser i Buskerudornitologien

Drammen lokallag

Leder	Vegard Andersen	Mårstien 72, 3033 Drammen	Tlf. 32889920
Nestleder	Eli Gates	Røttergard, 3490 Klokkearstua	Tlf. 32798017
Sekretær	Tonny Andersen	Brønnebakken 28, 3038 Drammen	Tlf. 32801748
Kasserer	Jan Mjåland	Lahelldammen 12, 3400 Lier	Tlf. 32840204
Styremedlem	Tore Vang	Brennhagen, 3070 Sande	Tlf. 3377979
	Geir Brudal	Berberissvn 4, 3408 Tranby	Tlf. 32850136
Revisor	Ole Edvart Bakken	Refsahlveien, 3340 Åmot	Tlf. 32789041
Valgkomite	Torkild Jensen	Smiskardet 46b, 7563 Malvik	Tlf. 73971155

Øvre Eiker lokallag

Formann	Per Øistein Klunderud	Klunderud gård, 3322 Darbu	Tlf. 32750504
Nestformann	Arve Olsen	Kløverveien 1, 3360 Geithus	Tlf. 32781208
Sekretær	Bjørn Tore Bollerud	Nyveien, 3322 Darbu	Tlf. 32750781
Kasserer	Jostein Bakke	Hermanbakken 10, 3050 Mjøndalen	Tlf. 32876908
Styremedlem	Jon-Anton Sandnes		Tlf.
	Bjørn Roar Skullestad	Efteløt, 3618 Skollenborg	Tlf. 32766118
Varamedlem	Kristen Grøslund	Gamle Kongsbergvei, 3322 Darbu	Tlf. 32750793
Varamedlem	Inger T. Steen		Tlf.

Hemsedal lokallag

Bent Fjellheim   3560 Hemsedal   Tlf. 32062272

Geilo lokallag

Lars Egil Furueth, Dagali   3580 Geilo

Hole og Ringerike lokallag

Postboks 52, 3529 Røyse

LRSK :

Leder	LRSK er for tiden uten leder og sekretær		
Medlem	Steinar Stueflotten	Damenga 19, 3032 Drammen	
	Kent Myrmo	Inngjerdinga 11, 3514 Hønefoss	
	Lars Thomas Poppe	Ringhaugvn. 134b, 3150 Tolvsrød	

Vinteratlas:

Steinar Stueflotten   Damenga 19, 3032 Drammen

Prosjekt Fiskeørn :

Tonny Andersen   Brønnebakken 28, 3038 Drammen

Returadresse :
NOF avd. Buskerud
v/Jens Erik Nygård
Brinken 19
3400 Lier

C - BLAD

A5 --- A4 HEFTER

VINDUSPOSTEN

Håndbøker
Tidsskrifter
Manualer
Prislister

MEDLEMSBLADET

Kataloger
Skoleaviser
Programmer
Medlemsblader

STOKKE TRYKK

Stokke Trykk - 3175 Ramnes
Tlf.: 33 39 79 09 - Fax: 33 39 78 59 - Mob.: 915 14 311